

Suomen Landseeryhdistys ry

LANDSEERIEN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2017–2021

Landseerien jalostuksen tavoiteohjelma

Voimassa 1.1.2017–31.12.2021

Hyväksytty rotujärjestön, Suomen Landseeryhdistys ry:n, yleiskokouksessa 10.4.2016

Suomen Kennelliiton Jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 9.8.2016

Sisällys:

1. Yhteenveto.....	3
2. Rodun tausta	4
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia	5
4. Rodun nykytilanne.....	6
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja	6
4.1.1 Jalostuspohja	8
4.1.2 Rodun populaatiot muissa maissa	11
4.1.3 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	11
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet.....	11
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta, käyttäytymisestä ja rodun käyttötarkoituksesta	11
4.2.2 Jakautuminen näyttely-/käyttö-/tms. -linjoihin	12
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	12
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	12
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	13
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen.....	15
4.2.7 Yhteenveto käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	15
4.3. Terveys ja lisääntyminen	16
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet.....	16
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	18
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	20
4.3.4 Lisääntyminen.....	21
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	21
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	22
4.4. Ulkomuoto	22
4.4.1 Rotumääritelmä.....	22
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	22
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	23
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	23
5. Yhteenveto aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta	24
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	24
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	26
6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus	27
6.1 Jalostuksen tavoitteet	27
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	28
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	29
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	30
7. Lähteet	32

1. Yhteenveto

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Mannermainen landseer polveutuu newfoundlandinkoirasta, mutta on kotoisin Keski-Euroopasta; rodun alkuperämaaksi FCI:n rotumääritelmässä mainitaan Saksa ja Sveitsi. Rotua on käytetty kalastajien apuna ja pelastuskoirana rannoilla. Nykyään se on pääasiassa perhe- ja seurakoira, mutta myös monikäyttöinen harrastuskoira.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Landseer tunnetaan vain lähinnä Euroopassa sekä Pohjoismaissa. Suuret kennelmaat Englanti ja USA eivät mannermaista landseeria tunnusta. Pentuja syntyy eniten Saksassa ja Alankomaissa, Suomessa rekisteröidään nykyään noin sata pentua vuosittain. Rotu on ulkomuodollisesti edelleen varsin hajanainen, samoin luonteestakin löytyy flegmaattista ja jopa ylivilkasta ääripäätä. Terveysten suhteen ei ole viimeisimpien vuosien aikana dramaattista muutosta tapahtunut hyvään tai pahaan.

Pienilukuisuus tuottaa päänsä, joten luonteen ja ulkomuodon yhtenäistäminen terveyttä unohtamatta on vaikea haaste. Kuvaavaa on, että rodun parista löytyy lukuisia yhden pentueen kasvattajia.

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Elossa oleva landseerkanta Suomessa on noin 1000 koiraa.

Landseerien keskimääräinen elinikä on 7 v. 10 kk viimeisen 10 vuoden ajalta jalostustietojärjestelmään lisättyjen tietojen mukaan. Suurin yksittäinen kuolinsyy on luusto- ja nivelsairaudet.

Vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat 1980-luvulta tähän päivään vaihdelleet parista kymmenestä aina huippuvuosien pitkälti yli kahdensadan pennun lukumääriin. Kaikkiaan Suomessa on rekisteröity 4041 landseeria (tilanne syyskuussa 2015).

Landseereita tuodaan Suomeen Euroopasta joi-takin yksilöitä vuosittain. Täysin uusia sukuja on hyvin vaikea löytää. Tuonneilla on myös samoja perinnöllisiä vikoja ja sairauksia kuin kotimaisilla koirilla, mikä on syytä muistaa, kun tuontikoiraa suunnitellaan jalostuskäyttöön.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Landseerin rotumääritelmässä on suuri puute: se ei mainitse mitään luonteesta. Suomi on osallistunut alusta lähtien (vuodesta 2007) vuosittaisiin kansainvälisiin landseertapaamisiin, joihin kutsutaan kaikkien (Euroopan) maiden eri landseeryhdistykset. Tuo kokous on velvoittanut rodun isäntämaat Sveitsin ja Saksan laatimaan rodulle luonnekuvausten, joka aikanaan esitetään FCI:lle liitettäväksi rotumääritelmään. Eri maiden yhdistyksiltä on pyydetty lausuntoa landseerin todetusta ja toivotusta luonteesta. Valitettavasti tämä ei ole edennyt, joten rotumääritelmä ammottaa tyhjiyttään tässä kohtaa.

Vuosina 1988–2015 on meillä luonnetestattu 140 landseeria, joista kaksi on saanut hylätyn tuloksen. MH-luonnekuvaavuuksessa on käynyt 13 landseeria, kaikki suorittivat sen. Rodun rekisteröintimäärään nähden testattujen koirien lukumäärä on ollut varsin pieni, joten sen perusteella on hyvin varovaisesti tehty johtopäätöksiä. Luonnetestien tulosten valossa landseer sopii melko hyvin yhteiskuntakelpoisen koiran muottiin. Jos tuloksia peilataan siihen, että landseerin pitäisi kehnoissa olosuhteissa tehdä pelastustyötä, voisi sen taistelutahto, toimintakyky, hermorakenne ja kovuus olla testituloksia suurempia. Mutta kuten sanottua, otos on sen verran pieni, että hätäisten johtopäätösten tekeminen ei ole viisasta.

Tälläkin hetkellä rodun luonneskaala on melko laaja. Löytyy koiria, jotka rakastavat uimista ja vettä ja sitten taas niitä, joille riittää kahlailu rantavedessä. Rotuhan on toiminut kalastajien apuna eli hakenut karikolle ajautuneet verkot, pelastanut isännän, jos hän on joutunut veden varaan ja koira on vartioinut kalastajan tärkeintä omaisuutta eli venettä ja verkkoja. Näiltä ajoilta periytyy landseerin halu ja kyky tehdä omia ratkaisuja, puolustushalukkuus sekä dominanssi muita koiria kohtaan. Toisaalta taas löytyy koiria, jotka eivät ole niin toiminnallisia ja joiden arkuus saattaa tehdä koirasta hankalan koulutettavan. Rodun erottaa muista molossityyppisistä koirista juuri sen suuri rakkaus veteen, serkkurotunsa newfoundlandinkoiran ohella, ja tätä erityisominaisuutta halutaan vaalia tulevaisuudessakin.

Terveys ja lisääntyminen

Lonkkanivelen kasvuhäiriö (HD). A–B -lonkkaisen koirien osuus kuvatuista on ollut keskimäärin 60 % luokkaa. Kyynärvivelen kasvuhäiriö (ED). Kyynärvivelen kuvauspakko, ilman raja-arvoa, jalostuskoirilla on ollut vuodesta 2010. Terveiden

osuus kuvatuista koirista on ollut keskimäärin 77 % luokkaa.

Rotuyhdistys on toteuttanut terveys- ja elinikä-tutkimusta alkaen vuodesta 2008, mutta niiden antama tilastollinen tieto on vielä heppoista. Rodussa on kuitenkin ollut varsin yleistä yli 12 vuoden elinikä.

Landseerien pentuekoot saattavat vaihdella suurestikin, mutta keskimääräisin koko on 6,2 pentua ja viime vuosina ollut noususuhdanteinen.

Rodun terveyden, hyvinvoinnin ja lisääntymisen keskeisin ongelmakohta on sama kuin kaikilla koiraroduilla: landseer on jalostettu pienestä joukosta kantakoiria. Tämä näkyy perinnöllisten sairauksien muodossa, mutta näitä ongelmia voidaan jalostusvalinnoilla sekä tietoa hankkimalla ja jakamalla parantaa ja saada jalostuspohjaa laajakantaisemmaksi.

Ulkomuoto

Landseerin rotumääritelmässä ei käytetä ulkomuodon kuvaamisessa sanoja ”mahdollisimman”, ”erittäin”, jne. mikä on hyvä asia rodun ulkomuodon terveenä säilymisen kannalta. Rodussa mikään ei ole liioiteltua, eikä liioiteltuihin piirteisiin tule landseerien kasvatuksessa pyrkiä. On hyvä muistaa, että suuri koko asettaa suuret vaatimukset fysiikalle, jotta landseer kuitenkin näyttää vahvalta ja pystyy liikumaan ja käyttäytymään rotutyypillisellä tavalla.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille: Elinvoimainen, halukas ja kyvykäs lisääntymään luonnollisesti, täyttää PEVISA:n vaatimukset, hyväluonteinen ja terve.

2. Rodun tausta

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Landseer on yhä varsin nuori rotu, FCI hyväksynyt sille rotumääritelmän vuonna 1960.

Rotu on saanut alkunsa Newfoundlandista 1700-luvun puolivälissä Eurooppaan tuoduista koirista. Niitä toivat englantilaiset ja ranskalaiset kalastajat, jotka kävivät Kanadan rannikolla kalastusmatkoillaan. Todennäköisesti he – ja monet muut, kuten baskit, espanjalaiset ja portugalilaiset – veivät koiria myös mennessään mm. metsästys- ja vartiointitehtäviin.

Näitä Newfoundlandista tuotuja koiria tarjottiin myyntiin Englannissa ja se saikin suosiota epätavallisen ulkomuotonsa ja miellyttävän luonteensa ansiosta. Englannissa rotu eli mustavalkoisena kuokoistuskauttaan 1800-luvun puoliväliin asti, sitten sai kokomusta väri enemmän suosiota.

Rotu tuli tunnetuksi myös Englannin ulkopuolella erään erikoisen koiran ja tunnetun maalarin välityksellä. Maalari oli Sir Edwin Landseer, joka 1831 maalasi kuuluisan taulun ”A Distinguished Member of the Humane Society” (’Arvostettu yhteiskunnan jäsen’). Maalauksessa esiintyy suuri mustavalkoinen koira, Paul Pry, joka oli pelastanut isäntänsä ja useita muita veden varaan joutuneita ihmisiä. Rotua alettiin nimittää landseeriksi taiteilijan mukaan. Samaa nimitystä käytetään yhä newfoundlandinkoiran mustavalkoisesta värimuunnoksesta.

Englantilaiset veivät näitä koiria Manner-Eurooppaan. 1900-luvun alussa sveitsiläiset ja saksalaiset harrastajat alkoivat kehittää uudestaan mustavalkoista muunnosta. Vuonna 1902 rekisteröitiin ”Newfoundländer-Klub für den Kontinental”:issa luultavasti ensimmäinen landseerpentue. Se oli tulos kahdesta Iso-Britannian tuontikoirasta, pentueen isän sukutaulusta löytyy ainakin 11 landseer-väristä koiraa neljässä polvessa. Varmuudella ei tiedetä kaikkien sukutaulussa esiintyvien koirien väritystä.

Jatkossa Iso-Britannian koiria risteytettiin kuitenkin mustilla newfoundlandinkoirilla, mikä johtuneen yksinkertaisesti sen aikaisesta tietämättömyydestä värien periytymisen suhteen. 1904 ja 1905 syntyi jälleen puhtaita landseerpentueita, yhdistelmät olivat em. Iso-Britannian koirien jälkeläisten ja tuntemattoman landseer-värisen uroksen yhdistelmiä. Mannermainen kasvatustyö on siis aloitettu lähinnä Englannin-tuonneilla, yhdistäen näihin paikallisia sekä mustia että mustavalkoisia newfoundlandinkoiria. Lisäksi jalostukseen on käytetty muun muassa valkoisia paimen-, vuoristo- ja vartijakoiria.

Rodun säilyttäjänä voidaan pitää saksalaista Otto Walterspieliä, joka ”von Scharthenberg” -kennelissään teki määrätietoista kasvatustyötä. Vuonna 1960 tunnusti FCI korkearaajaisen, valko-mustan tyyppin omana rotunaan nimellä Landseer Europäischer Continental Typ eli lyhyesti landseer.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa Suomessa

Ensimmäiset landseerit, kaksi narttua, tuotiin Suomeen vuonna 1977 Englannista, jossa ne oli rekisteröity newfoundlandinkoiriksi. Suomen Kennelliitto rekisteröi nämä koirat kuitenkin niiden omistajien pyynnöstä landseereiksi, sillä niiden isä oli Saksasta Englantiin viety mannermainen landseer Lasso v.d. Weilerhohe.

Parin tuontiuroksen (jälleen Englannista, mutta myös Saksasta) jälkeen voitiin kasvatusta aloittaa ja ensimmäinen pentue syntyi 16.2.1981. Alkuvuosina käytettiin hyvin paljon saman sukuisia koiria, samo-

ja yhdistelmiäkin toistettiin jopa viisi kertaa. Rotu ei varsinaisesti kärsinyt muotirodun statuksesta, mutta uudennäköinen rotu sai nopeasti suosiota maassamme ja kasvattajien määrä lisääntyi.

Vuosittaiset rekisteröinnit ovat vaihdelleet jonkin verran. Vuonna 1993 rekisteröitiin tähän asti eniten pentuja – 268 kpl. Vuoden 2003 pentumäärä on sen vuosikymmenen pienin – 64 kpl. Vuonna 2011 rekisteröitiin Suomessa 170 pentua, määrä on ollut viime vuosina hiukan laskujohteinen.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Kuten edellä on mainittu, landseerilla on runsaasti yhteistä historiaa newfoundlandinkoirien kanssa. Tämän lisäksi landseer on näytellyt jonkinlaista roolia bernhardinkoirien, leonberginkoiran ja muutamien muunkin molossikokoisen rodun historiassa, eli landseeria on käytetty edellä mainittujen rotujen jalostukseen. Mainintoja esimerkiksi pyreneitten koiran käytöstä landseerien jalostukseen on kuultu, mutta sitä ei ole todennettu tarkemmin.

Eri linjat

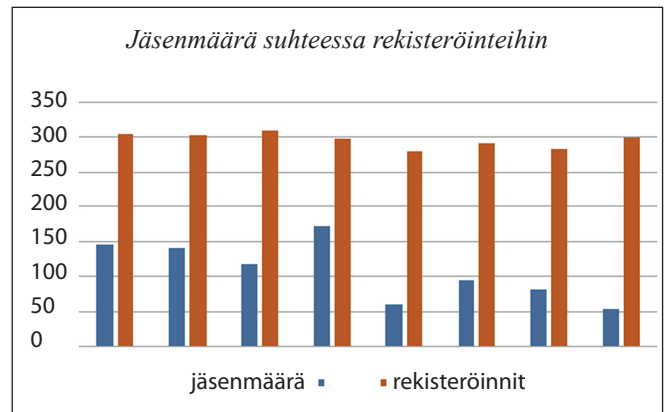
Eri linjoista puhuminen näin lukumääräisesti pienen ja Suomessa kovin lyhyen aikaa kasvatetun rodun sisällä on varsin hankalaa. Jotkut kasvattajat suosivat tietyistä maista tai kasvattajilta tulevia koiria kasvatuksessaan ja joitakin ohjaavat tavoitteet landseerin luonteen suhteen. Varsinaista jakautumista käytön ja näytön välillä on vaikea havaita.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Nykyinen rotujärjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Landseeryhdistys ry perustettiin 16.10.1982. Yhdistys toimi aluksi Suomen Seura ja Kääpiökoirayhdistys ry:n alajaostona. Rotua harastavaksi yhdistykseksi Suomen Landseeryhdistys hyväksyttiin Kennelliiton hallituksen päätöksellä 7.3.1990. Kun 1990-luvulla rodun rekisteröintimäärät lisääntyivät nopeasti ja yhdistys sai paljon uusia jäseniä, saattoi yhdistys hakea rotujärjestöoikeuksia ja sai ne 1.1.1998.

Riippuen jäsenmääristä – eli innokkaiden talokoolaisten määrästä – yhdistys on pyrkinyt alusta asti järjestämään joko epävirallisia tai virallisia erikoisnäyttelyitä sekä jalostustarkastuksia. Jäsenlehti

teä (Landseer) on julkaistu vuodesta 1985 alkaen. Alkuvuosina se ilmestyi epäsäännöllisesti, mutta vuodesta 1990 lähtien lehti on ilmestynyt neljä kertaa vuodessa. Lehdessä on julkaistu landseereita ja muuta yleistä koiranpitoa koskevia artikkeleita, jäsenten kertomuksia omista koiristaan sekä tutkimus-, näyttely- ja koetuloksia. Jo parinkymmenen vuoden ajan kaikki terveystutkimus-, näyttely- ja koetiedot on julkaistu lisäksi Vuosikirjassa; kootusti yksissä ja samoissa kansissa erilaisten tilastojen hoistämistä.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostusasioihin yhdistyksellä on ollut jo historian- sa alkutaipaleella suunnitelmallinen ja tavoitteellinen lähestymistapa. Jo vuonna 1987 yhdistys alkoi valmistella liittymistä PEVISA:an lonkkien osalta. Ohjelmaan liitettiin vuonna 1990.

Jalostustoimikunnan laajuutta on vuosien varrella vaihdeltu ja nyt se on varmaankin toiminnan kannalta parhaassa koossa. Toimikuntaan kuuluu puheenjohtajan lisäksi neljä varsinaista jäsentä. Toimikunta työskentelee hallituksen alaisena.

Kuten rotujärjestön velvoitteisiin kuuluu, Landseeryhdistys järjestää rodun tuomarikoulutusta ja antaa jalostusneuvontaa jalostustoimikunnan kautta. Yhdistys julkaisee vuosikirjaa, johon kootaan koe- ja näyttelytulokset kokonaisuudessaan, jalostustilastot, rekisteröinnit ja terveystulokset. Tämän lisäksi on muutamina vuosina järjestetty jalostustarkastus; tarkastettuna on kovin pieni otos koirista, noin kolmisen kymmentä.

4. Rodun nykytilanne

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Paljon käytettyjä uroksia on useita. Vuonna 1988 tai sen jälkeen syntyneistä uroksista yli 200 pennun määrään pääsi yksi uros, Dukecaesar Bono (218). Yli sadan meni Mister-Marvin Van Bellandseer (104). Lähes sata jälkeläistä on uroksilla Paddy Thorn Asgard (94) ja Iivari (86). Huomattavaa on, että edellä kerrotuista neljästä uroksesta ensimmäisenä ja viimeisenä mainitulla on sama isä, tuontiuross Hilliges Bero (synt. 1986); jolla silläkin oli 120 jälkeläistä. Nämä kaikki koirat löytyvät tämän päivän landseerien sukutauluista.

Löytyy muutamia uroksia, joita on käytetty useita kertoja lyhyessä ajassa, jo ennen kuin tiedetään, mitä ne periyttävät. Mutta kuten oheisesta Urosten jalostustilastosta selviää, ei paljonkaan käytetyn uroksen suku aina ole enää toisessa polvessa jatkunut. Listalla on mm. uros, jolla itsellään on ollut viisi pentuetta (40 pentua), mutta toisessa polvessa sillä ei ole kuin 8 jälkeläistä. Tämä tosin toimii myös päinvastoin: listalla on mm. uros, jolla on itsellään 12 pentuetta (63 pentua), mutta toisessa polvessa jo 343 jälkeläistä.

Tuontikoirien suosio kasvatuksessa näkyy tilastoissa, sillä kahdestakymmenestä eniten käytetystä uroksesta puolet on tuontikoiria. Oheisen taulukon kuusi eniten käytettyä urosta on ollut kuolleena jo useita vuosia, eikä nykypäivinä ole vastaavia matadoreja enää ollut.

Joidenkin narttujen jalostuskäytössä oli alkuvuosina selkeän kaupallinen tarkoitus. Vuonna 1988 tai sen jälkeen syntyneistä nartuista eniten käytetyillä on ollut viisi – jopa kuusi! – pentuetta.

Jotkut nartut ovat olleet hyvin hedelmällisiä. Narttujen tilastossa on koira, jolla oli 2 pentueessa 24 pentua.

Ajoittain on keskusteltu jälkeläismäärien rajoituksesta, mutta sitä ei ole haluttu kirjata PEVISA-ohjelmaan. Jalostustoimikunta on pyrkinyt aktiivisesti ohjaamaan ja tarjoamaan urosvaihtoehtoja, kun jalostustiedusteluita on käsitelty.

Sukusiitosaste on pahimpina vuosina ollut hyvin korkea. Viime aikoina se on laskenut ilahduttavasti, ollen neljänä vuonna peräkkäin alle 2 % paikkeilla. Vuonna 2012 se hypähti 2,59 %, mutta tätä on tarkoitus jatkossa seurata yhä tarkemmin ja ohjata kasvattajia. Tiettyjen samojen koirien suuresta käytöstä seuraa sukusiitosasteen kasvu populaation sisällä. Sukusiitosasteen kasvamisesta aiheutuu perinnöllisten sairauksien ja vikojen lisääntymistä

sekä lisääntymiskyvyn heikkenemistä ja koon pienenemistä. Yksilön sukusiitosasteeseen vaikuttaa sen sukutaulussa esiintyvien samojen koirien määrä. Yleisimmin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven ajalta ja se ilmoitetaan prosentteina. Esimerkiksi serkusparituksen sukusiitosaste on 6,25 %. Tätä pidetään yleisesti turvallisuuden rajana ja sitä suuremmat sukusiitosasteet ovat jo hyvin riskialttiita tuomaan esille vikoja ja sairauksia. Suomen Landseeryhdistys ei suosittele sellaisia yhdistelmiä, joiden sukusiitosaste nousisi korkeammaksi kuin 6,25 % viiden sukupolven ajalla. Jalostustoimikunnalta saa tarvittaessa apua yhdistelmien sukusiitosasteen laskemiseen.

2010-luvun aikana käytettyjen urosten ja narttujen määrä on lähentynyt toisiaan vuositasolla, samoja uroksia ei ole enää käytetty yhtä suuressa mitakaavassa kuin vielä 90-luvulla. Tämä on nostanut tehollisen populaation kokoa. Mitä pienempi tehollinen populaatio, eli siitokseen käytettävien koirien määrä on, sitä nopeammin populaation keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenien erilaisia versioita häviää (homotsygoituminen). Eli koirakannan terveenä ja vahvana säilymisen kannalta tärkeää on saada mahdollisimman monta koiraa jalostuskäyttöön ja vähentää tiettyjen samojen yksilöiden runsasta käyttöä. Yhden koirayksilön liiakäytöksi voidaan lukea yli 10 % osuudet kahtena edellisellä vuonna syntyneistä pennuista tai yli 5 % osuudet sukupolvea kohden. Sukupolveksi voidaan laskea noin neljänä peräkkäisenä vuonna syntyneet koirat.

	2011	2012	2013	2014	2015
Rekisteröinnit	171	60	93	80	59
Pentuerrekisteröinnit	170	52	86	73	51
Tuontikoirat	1	8	6	7	8

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Rekisteröintimäärät Suomessa

Vuosittaiset rekisteröinnit ovat vaihdelleet jonkin verran. Vuonna 1993 rekisteröitiin tähän asti eniten pentuja – 268 kpl. Vuoden 2003 pentumäärä on sen vuosikymmenen pienin – 64 kpl. Vuonna 2011 rekisteröitiin Suomessa 170 pentua, määrä on ollut viime vuosina hiukan laskujohteinen.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien lukumäärä vaihtelee suuresti ja on ollut viime vuosina noususuhdanteinen.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostuksen käyttöikä ei ole havaittavissa sen enempää nousua kuin laskuakaan. Urosten jalostuksen käyttöikä on vaihdellut 3 v. 2 kk–5 v. 8 kk välillä ja narttujen 3 v. 4 kk–4 v. välillä. Pyritään nostamaan etenkin urosten käyttöikää terveydellisistä syistä. Monet perinnölliset sairaudet tulevat esiin vasta vähän myöhemmällä iällä.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittämänä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haitta-vaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja

nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %, eli serkusparitusta ei suositella.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Sukusiitosaste on pahimpina vuosina ollut hyvin korkea. Viime aikoina se on laskenut ilahduttavasti, ollen neljänä vuonna peräkkäin alle 2 % paikkeilla. Vuonna 2012 se hypähti 2,59 %, mutta tätä on tarkoitus jatkossa seurata yhä tarkemmin ja ohjata kasvattajia.

4.1.2 Jalostuspohja

Per vuosi	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
pentueet	11	10	13	11	25	21	22	18	18
jalostukseen käytetyt eri urokset	10	9	10	9	20	16	17	15	13
jalostukseen käytetyt eri nartut	11	10	13	11	24	21	22	18	17
isät/emät	0,91	0,90	0,77	0,82	0,83	0,76	0,77	0,83	0,76
tehollinen populaatio	14 (64%)	13 (65%)	16 (62%)	14 (64%)	30 (60%)	25 (60%)	27 (61%)	22 (61%)	21 (58%)
uroksista käytetty jalostukseen	0%	3%	4%	10%	2%	5%	12%	15%	12%
nartuista käytetty jalostukseen	0%	2%	2%	6%	8%	8%	18%	21%	16%
Per sukupolvi (4 vuotta)									
pentueet	45	59	70	79	86	79	73	72	67
jalostukseen käytetyt eri urokset	28	37	42	45	48	42	36	33	31
jalostukseen käytetyt eri nartut	37	46	55	64	67	57	53	57	57
isät/emät	0,76	0,80	0,76	0,70	0,72	0,74	0,68	0,58	0,54
tehollinen populaatio	45 (50%)	57 (48%)	66 (47%)	75 (47%)	79 (46%)	68 (43%)	61 (42%)	61 (42%)	59 (44%)
uroksista käytetty jalostukseen	6%	4%	4%	6%	8%	11%	16%	16%	15%
nartuista käytetty jalostukseen	7%	9%	6%	11%	14%	16%	19%	19%	20%

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
urokset	0%	5 %	5 %	9 %	10 %	14 %	18 %	16 %	16 %
nartut	0%	9 %	11%	14 %	15 %	17 %	19 %	19 %	20 %

(Lukemat otettu per sukupolvi)

		Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
Uros		Pen-tueita	Pen-tuja	%-osuus	kumu-lat. %	Pen-tueita	Pen-tuja	Pen-tueita	Pen-tuja
1	Haapaniemen Ikaros	6	40	3,88%	4%	1	8	6	40
2	Raigomillin Yesterday's Love	5	38	3,69%	8%	12	68	8	54
3	Achaz Bion us Arsnouphis	5	37	3,59%	11%	4	24	5	37
4	Raigomillin Exodus	4	31	3,01%	14%	2	17	4	31
5	Ingmar von der Burg Wettin	5	30	2,91%	17%	10	45	8	39
6	Excalibur für Tiarnian v. Moyland	5	29	2,82%	20%	4	9	7	45
7	Ohped Dal Iso Möhköfanti	4	29	2,64%	23%	10	45	7	29
8	Dingelin Mica Marco	4	26	2,52%	25%	3	15	4	26
9	Raiko vom Libris Hort	4	26	2,47%	28%	2	19	4	26
10	Haapaniemen Feidias	3	25	2,43%	30%	15	77	5	39
11	Ohped Dal Jet-Set Jambore	3	25	2,43%	33%	2	15	3	25
12	Raigomillin Kuokkavieras	4	23	2,23%	35%	0	0	4	23
13	Caesar Hope of the Sea	4	22	2,14%	37%	8	55	4	22
14	Grandeur vom Deistertal	3	20	1,94%	39%	13	94	3	20
15	Dino v. Keltenhügel	3	19	1,84%	41%	13	80	6	37
16	Ace	3	19	1,84%	43%	8	46	4	24
17	Haapaniemen Laios	3	19	1,84%	44%	0	0	3	19
17	Yarizan Kio Kasimir	2	18	1,75%	46%	0	0	2	18
18	Marlo	2	18	1,75%	48%	7	24	2	18
19	Phaeton Sol us Arsnouphis	3	16	1,55%	50%	0	0	4	19

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta Tuontikoirat lihavoituna

Isät/emät -luku

Isät/emät -suhde on vaihdellut viimeisen 9 vuoden aikana 0,54–0,80 välillä, viime vuosina kuitenkin luku on ollut nousujohteinen.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo, kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kas-

vaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Jos rodun tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei

luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahanme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geeni-materiaalia kuin kotimaastakaan.

Landseerin tehollinen populaatiokoko 2007–2015

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
50 %	48 %	47 %	47 %	46 %	43 %	42 %	42 %	44 %.

		Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
Narttu		Pen-tueita	Pen-tuja	%-osuus	Pen-tueita	Pen-tuja	Pen-tueita	Pen-tuja
1	Ulrika-Pandora Mas du Soleil	5	29	2,82%	12	70	5	29
2	Ohped Dal Gobeia Gaunotar	2	24	2,33%	18	110	2	24
3	Haapaniemen Iole	4	23	2,23%	4	31	4	23
4	Ohped Dal Jet-Set Juttah	3	22	2,14%	2	19	3	22
5	Kultatievan Boff	2	20	1,94%	0	0	3	24
6	Ohped Dal Doris Rojumo	2	19	1,84%	7	45	4	32
7	Maitokuonon Bumpuli Behmo	3	19	1,84%	2	16	3	19
8	Haapaniemen Faia	4	19	1,84%	6	40	4	19
9	Raigomillin Zinnia	2	18	1,75%	3	20	2	18
10	Maitokuonon Bumpuli Bilvi	2	18	1,75%	0	0	2	18
11	Brita od Bartolovca	3	18	1,75%	0	0	3	18
12	Ohped Dal Garamelli-Elli	2	18	1,75%	4	22	2	18
13	Haapaniemen Foiben	3	17	1,65%	1	4	3	17
14	Hyväntahdon Zuklaa Zuttura	2	17	1,65%	1	4	2	17
15	Haapaniemen Graiat	2	16	1,55%	6	38	2	16
16	Elma vom Hasetal	2	16	1,55%	5	22	2	16
17	Maitokuonon Eco Etevä Elna	2	16	1,55%	0	0	2	16
18	Chiron	2	16	1,55%	2	8	2	16
19	Mercedes	2	16	1,55%	3	24	2	16
20	Tiarnian Hilirimpsis	3	16	1,55%	4	29	3	16

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua
Tuontikoirat lihavoituna

Jalostuskoirien käyttömäärät

2007–2015 vuosien aikana on käytetty 76 eri urosta jalostukseen; näistä 27 vain kerran, 18 on käytetty kahdesti. Samalla aikavälillä on käytetty 99 eri narttua; näistä 54 vain kerran, 32 kaksi kertaa.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Yleensä ottaen landseereissa käytetään enemmän linja- ja ulkosiitosta kuin sisäsiitosta.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Vain Pohjoismaissa ja mannermaalla Euroopassa tunnetaan landseer, eli ei esimerkiksi Englannissa tai USA:ssa.

Pentuja syntyy eniten Saksassa ja Alankomaissa, Suomi lienee tällä hetkellä rekisteröinneissä tilastokolmonen. Melko aktiivista landseerharrastus on myös Virossa, Ruotsissa ja Ranskassa. Norjassa on muutamia kasvattajia; Belgiassa, Sveitsissä, Unkarissa ja muualla Keski- ja Itä-Euroopassa on myös jonkin verran harrastajia.

Suomalaiset ovat olleet paljon yhteistyössä ulkomaisten kasvattajien ja rodun erimaalaisten yhdistysten kanssa. Meillä ja Ruotsilla on harrastajia palvelevat mainiot julkiset tiedostot, KoiraNet ja Hunddata. Tämä on monille ihmetyksen aihe, sillä useista muista maista on lähes mahdoton saada etenkään terveystietoja, rekisteröinneistä ja koetuloksista puhumattakaan.

Saksa on suurin landseermaa, siellä toimii myös kaksi eri rotuyhdistystä. Toisen jäsenmäärä on kuitensataa, toisen vajaa viisisataa. Niiden kasvattajalistoilla on yhteensä reilut sata kasvattajaa, mutta kaikki eivät luonnollisesti ole aktiivisia. Saksassa on pitkään pidetty tärkeimpänä jalostuskriteerinä sukusiitoksen välttämistä, joten sieltä löytynee parhaiten hieman vierassukuisempia koiria.

Hollannissa aktiivisia kasvattajia on kymmenkunta, jäseniä heidän yhdistyksellään on kolmisen sataa.

Lähes kaikissa maissa on ainakin vanhempien lonkka- ja kyynärpääkuvaus rekisteröinnin ehtona. Moni vaatii myös geenitestin verenvuototaudin osalta. Cystinuria-testi, silmäpeilaus sekä sydäntutkimus ovat tietävästi pakollisia myös useassa Keski-Euroopan maassa.

Kaikissa maissa on samat ongelmat: pieni geenipooli, tietyt perinnölliset sairaudet ja viat sekä ulkomuodolliset epäkohdat. Aktiiviset harrastajat

etsivät jatkuvasti uutta jalostusmateriaalia pitki-enkin matkojen takaa ja vaihtavat tietojaan toisten kasvattajien kanssa.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Paljon käytettyjä uroksia on useita. Vuonna 1988 tai sen jälkeen syntyneistä uroksista yli 200 pennun määrään pääsi yksi uros, Dukecaesar Bono (218). Yli sadan meni Mister-Marvin Van Bellandseer (104). Lähes sata jälkeläistä on uroksilla Paddy Thorn Asgard (94) ja Iivari (86). Huomattavaa on, että edellä kerrotuista neljästä uroksesta ensimmäisenä ja viimeisenä mainitulla on sama isä, tuontiuross Hilliges Bero (synt. 1986); jolla silläkin oli 120 jälkeläistä. Nämä kaikki koirat löytyvät tämän päivän landseerien sukutauluista.

2010-luvun aikana käytettyjen urosten ja narttujen määrä on lähentynyt toisiaan vuositasolla, samoja uroksia ei ole enää käytetty yhtä suuressa mittakaavassa kuin vielä 90-luvulla. Tämä on nostanut tehollisen populaation kokoa.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Samojen koirien suuresta käytöstä seuraa sukusiitosasteen kasvu populaation sisällä. Sukusiitosasteen kasvamisesta aiheutuu perinnöllisten sairauksien ja vikojen lisääntymistä sekä lisääntymiskyvyn heikkenemistä ja koon pienenemistä.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Ajoittain on keskusteltu jälkeläismäärien rajoituksesta, mutta sitä ei ole haluttu kirjata PEVISA-ohjelmaan. Jalostustoimikunta on pyrkinyt aktiivisesti ohjaamaan ja tarjoamaan urosvaihtoehtoja, kun jalostustiedusteluita on käsitelty.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Landseerin rotumääritelmässä ei mainita mitään

luonteesta tai käyttötarkoituksesta. Suomi on osallistunut alusta lähtien (vuodesta 2007) vuosittaisiin kansainvälisiin landseertapaamisiin, joihin kutsutaan kaikkien (Euroopan) maiden eri landseeryhdistykset. Tuo kokous on velvoittanut rodun isäntämaat Sveitsin ja Saksan laatimaan rodulle luonnekuvauksen, joka aikanaan esitetään FCI:lle liitettäväksi rotumääritelmään. Eri maiden yhdistyksiltä on pyydetty lausuntoa landseerin todetusta ja toivotusta luonteesta. Valitettavasti tämä ei ole edennyt, joten rotumääritelmä ammottaa tyhjiyttään tässä kohtaa.

4.2.2 Jakautuminen näyttely-/käyttö-/tms. -linjoihin

Rodun rekisteröintimäärät ovat pienet ja aktiivisia, vuosikymmenen tai useamman kasvattaneita kasvattajia on vähän. Rodun ei voi sanoa jakautuneen näyttely- ja käyttölinjoihin, vaikka toisinaan jotain sen suuntaista puhutaan.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Landseerilla ei ole PEVISA:an liitettyä vaatimusta jalostukseen käytettävien koirien luonteen testaamisesta tai kuvaamisesta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonnekysely

Aiemmissa kyselytutkimuksissa on tullut ilmi jonkin verran häiritsevän dominoivaa käyttäytymistä, etenkin uroksilla. Ne saattavat ”pompottaa” omistajaansa mennessä tullen ja käyttäytyä toisia uroksia kohtaan hyvin aggressiivisesti. Dominanssi ei tosin ole vain urosten ongelma, sitä esiintyy nartuillakin, etenkin saman perheen useamman nartun välillä voi tulla pahoja konflikteja. Toisaalta on myös useita kahden uroksen laumoja, joilla ei ole ongelmia.

On toki vaikeaa päätellä johtuvatko ongelmat vain koirasta, vaiko puutteellisesta koulutuksesta. Landseer vaatii ehdottoman johdonmukaisen kasvatuksen ja toisinaan sen pikkupennun pandamainen suloisuus saa haksahduttamaan ihmiset kohtelemaan koiraa liian leppoisesti sen elon alkutaipaleella. Jo alussa mainittu luonteen kirjavuuskin aiheuttaa päänvaivaa. Joistain linjoista löytyy toiminnallisuutta ja dominanssia enemmän kuin toisista linjoista. Jotkut landseerit, etenkin nartut, ovat suoras-

taan flegmaattisia.

Ei pidä myöskään unohtaa sairauksien (esim. jatkuva kipu) vaikutusta koiran käyttäytymiseen. Joskus pelkkä korvatulehdus saattaa saada koiran käyttäytymään vihaisesti, monesta kivuliaammasta vaivasta puhumattakaan. Esimerkiksi nivelrikon aiheuttamat käytösmuutokset voivat olla hyvin moninaisia, vaihdellen lievistä syrjäänvetäytymisestä selvään aggressioon.

Pennun ja nuoren koiran kanssa pitää käydä uusissa ja erilaisissa paikoissa paljon, jotta se reipastuu ja oppii olemaan vieraassa ympäristössä. Landseer hankitaan usein kokonsa vuoksi myös jonkunlaiseksi vahtikoiraksi syrjäseudulle, ja saattaa olla, että koira ei tapaa vieraita ihmisiä tai toisia koiria lainkaan kasvuaikanaan. Jos se lisäksi saa elellä irrallaan pihamaalla ”kuin sika pellossa”, saattaa se kokea itsensä kovinkin mahtavaksi. Tuolloin voi käydä niin, että edes oman perheen jäsenet eivät pysty suorittamaan sille normaaleita hoitotoimenpiteitä, kuten turkin selvitystä ja kynsien leikkuuta.

Landseer on hyvin aktiivinen, joskus häiritsevyiteenkin asti vilkas ja hössöttävä. Useimmiten se kulkee oman ihmisensä perässä, vaikka tämä piiptahtaisi vain käymään toiseen huoneeseen. Kyselytutkimuksissa on tullut ilmi myös rodun voimakas halu kanniskella ja esitellä erilaisia esineitä, myös ”pallohulluutta” tavataan. Mutta parhaimmillaan landseer on hyvällä tavalla toiminnallinen ja halukas työskentelemään monipuolisesti eri lajeissa kuten vesipelastuksessa ja tottelevaisuudessa.

Yhdistyksen pari kertaa teettämät kyselytutkimukset luonteesta ja käyttäytymisestä landseerin omistajille on antanut tiedon, että omistaja on yleensä saanut sellaisen koiran kuin odottikin saavansa. Kasvattajat ovat siis osanneet kertoa rodun käyttäytymispiirteistä oikeat asiat pennunhankkijalle.

Yleisesti ottaen rodun harrastajien mielestä niin Suomessa kuin ulkomaillakin landseer on vilkas ja toiminnallinen koira, joka kotosalla pystyy ottamaan rennosti.

Suomen Landseeryhdistyksen mukaan landseerin tulee olla luonteeltaan avoin, miellyttämishaluinen ja ihmisystävällinen, ei varautunut tai aggressiivinen. Landseer on myös vilkas ja toiminnallinen koira. Rotu saattaa olla hyvin dominoiva ja usein koiralaumassa ottaa johtajan paikan. Landseerilla ei välttämättä ole vahtikoiran taipumuksia, mutta omasta perheestään se usein osoittaa puolustushalukkuutta. Riistan perään joka toisella landseerilla on halukkuutta lähteä. Tätä käsitystä tukevat rodun harrastajien parissa vuosina 1995 ja 2003 tehdyt kyselytutkimukset. Suunnitteilla olevassa kyselytutkimuksessa näitä aiheita kartoitetaan taas.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Vuosina 1987–2015 on meillä luonnetestattu noin 142 landseeria, joista muutama on saanut hylätyn tuloksen. Kaksi näistä on saanut uusintatestissä hyväksytyn tuloksen. Lisäksi muutaman koiran testi on mennyt niukasti läpi. Rodun rekisteröintimäärään nähden testattujen koirien lukumäärä on varsin pieni, joten sen perusteella pitää hyvin varovaisesti tehdä johtopäätöksiä. Rodun yksilöitä on saatu testattua useita kymmeniä lisää ja nyt voidaan piirtää ns. keskivertolandseerin luonnekartta. Tämä on tavoitteena saada aikaan vuosien 2017–2018 aikana.

2005	2006	2007	2008	2009	2010
18	8	4	2	14	16
				1 lte0	
2011	2012	201	2014	2015	
3	15	4	20	4	
			1 hyl		

Vuoden 2010 alusta alkaen MH-kuvauksessa (MH = Mentalbeskrivning Hund, ”koiran luonteen kuvaus”) on kuvattu 13 landseeria. Ruotsissa on tehty n. 70 landseerille tämä kuvaus. Ruotsalaisista testituloksista kootusta seittidiagrammista käy ilmi, että landseereilla on suuri kontaktihalu, kohtalainen leikkihalu ja uteliaisuus. Pelko ja uhka (aggressiivisuus) ovat jokseenkin suuria, myös paukkuarkuutta esiintyy.

Suomessa MH-kuvatut landseerit 2010–2015

2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	2	0	6	1	3

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Tiedossa on, että entisen Itä-Saksan ja nykyisen Venäjän seuduilla landseereita sekoitettiin muihin rotuihin vahtikoiraominaisuuksiensa vuoksi. Tieto perustuu Saksan toisen yhdistyksen jalostusneuvoston (Zuchtwart) Hartmut Grigoleitin raportointiin kansainvälisessä kokouksessa. Tätä tietävästi tapahtuu yhä, mikä on täysin ristiriidassa Euroopassa yleisesti vallalla olevan perhekoirastatuksen kanssa. Itäisessä Euroopassa landseer koetaan usein yhä vahtikoiraksi, tätä ominaisuutta jopa toivotaan ja vahvistetaan. Kasvattajan ei pitäisi Suomessa välttämättä yhdistää kahta tuontikoiraa, etenkin jos takana on tuntemattomia, voimakasluonteisia koiria. Meillä landseer on koettu melko lepuksi ja helpok-

sikin koiraksi, ja kovemmat jälkeläiset tuollaisesta yhdistelmästä saattavat tulla yllätyksenä niin kasvattajalle kuin pennun hankkijallekin.

Ylivoimaisesti suurin osa koirista on perheiden koirakaverina. Ranskassa, Belgiassa, Hollannissa, Tanskassa, Ruotsissa ja Virossa on Suomen ohella suurinta innostusta vesipelastustoimintaan. Saksasta saadut tiedot ovat hiukan erilaiset vesityöskentelyn suhteen, riippuen kysyykö asiaa rotujärjestöltä vai kasvattajilta. Yleisesti ottaen useimmilla kasvat-
tajilla muualla Euroopassa koirat ovat 3 – 4 koiran laumoja ja ongelmia koirien kesken ei ole.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rotua on käytetty kalastajien apuna ja pelastuskoirana rannoilla.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Koska kalastuselinkeino on muuttunut, ei landseerilla ole enää sijaa alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. Pelastuskoiran ominaisuudet ovat pysyneet mukana, tänäkin päivänä landseer pelastaa vedessä olevan henkilön ilman koulutusta, pelkän luontaisen käytöksensä varassa. Tätä sekä muita vesityöskentelyominaisuuksia pyritään vaalimaan järjestämällä vuosittain leiri, jossa landseereita ja niiden ohjaajia koulutetaan vesipelastukseen. Suomen Landseeryhdistys järjestää myös useita vesipelastuskokeita ja osallistuu aktiivisesti koemuodon kehittämiseen.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Vesipelastuskokeita järjestetään useissa Euroopan maissa, mutta niihin osallistuneiden landseerien lukumäärää ja saavutettuja tuloksia ei ole tiedossa.

Kokeet

Vesipelastuskoe

Yhdistys on ollut aktiivinen rodulle ominaisen koemuodon eli vesipelastuskokeen (VEPE) saamisessa Suomeen. Tähän koemuotoon saattoi aluksi tutustua Landseeryhdistyksen kesäpäivillä vuonna 1989 ja tästä virinneestä innostuksesta saatiin Kennelliitossa hyväksytyksi koemuodolle säännöt, aluksi kolmen vuoden koeajalle. Viralliseksi koemuodoksi vesipelastuskoe hyväksyttiin vuonna 1992. Nykyiset koesäännöt ovat olleet voimassa 1.5.2004 alkaen. Vuoteen 2015 mennessä on landseereista

valmistunut 9 vesipelastusvaliota, FI VPVA (Suomen vesipelastusvalio), mutta harrastajamäärät ja koekäynnit ovat olleet jatkuvassa nousussa. Vuonna 2015 kokeissa kävi 71 eri landseeria tehden yhteensä 128 koesuoritusta. Laji on saanut suosiota myös muiden rotujen harrastajien keskuudessa.

Vesipelastuskokeella on erityisesti tarkoitus pitää yllä landseerin pelastusvaistoa ja uintitaitoa. Kokeessa testataan myös koiran kykyä toimia vedessä, mitataan sen fyysistä kuntoa sekä testataan koiran rodunomaisia taipumuksia. Kokeiden tarkoituksena on myös kehittää vesipelastuksen harrastajia ja heidän yhteistoimintaansa. Kokeilla lisätään myös tietoa koiran kouluttamisesta ja soveltuvuudesta pelastustoimintaan vedessä. Vesipelastuskokeet koostuvat viidestä mahdollisesta luokasta: juniori- (epävirallinen, nuorille landseereille ja newfoundlandinkoirille), soveltuvuuskoe- (muun rotuiset kuin landseerit ja newfoundlandinkoirat), alokas-, avoimesta ja voittajaluokasta. Kussakin luokassa suoritetaan uintia, esineen vientiä, veneen vetoa ja hukkuvan pelastamista eri tavoin varioituina.

Landseerit kilpailevat samoilla säännöillä kuin muunkin rotuiset koirat, vain soveltuvuuskoe ei tarvitse tämän rodun suorittaa. Landseerin vesityöskentely on rauhallista, itsenäistä ja pitkäjänteistä. Vesityöskentelyyn sopivat ominaisuudet näkyvät erityisesti ns. hukkuvan haussa: koiralle on täysin

selvää, että henkilö pelastetaan ja tuodaan vedestä pois.

Vuosittain vesipelastuskokeisiin osallistuu noin 1–8 % landseerkannasta ja määrä on ollut tasaisessa kasvussa. Ei kuitenkaan ole mieltä liittää vesipelastuskoevaatimuksia jalostuskoirien käytön ehdoksi, mutta tulos mistä tahansa koulutettavuutta vaativasta lajista kertoo tietenkin positiivisia piirteitä koiran luonteesta.

Muut koemuodot

Tottelevaisuuskokeeseen landseereita osallistuu säännöllisesti, rodulla on myös yksi tottelevaisuuskokeen valionarvo. Vuosina 1989–1998 oli yhteensä 159 tottelevaisuuskoe-osallistumista, 1999–2009 niitä oli vähemmän, 93, ja 2010–2015 oli 56 tottelevaisuuskoeikäntä. Suurin osa on alokasluokasta, muutama koira on kilpaillut voittajaluokassa.

Rodulle myönnettiin vuoden 2016 alusta myös palveluskoirakoeoikeudet. Vuosina 1999–2015 on 34 landseeria käynyt BH-kokeessa (käyttäytymiskoe), niistä 15 ei ole saanut hyväksyttyä tulosta. Käyttäytymiskoe eli BH-koe koostuu kentällä suoritettavasta tottelevaisuusosuudesta ja autenttisessa kaupunkiympäristössä suoritettavasta kaupunkiosuudesta. Kentällä suoritetaan kaavion mukaisia tottelevaisuusliikkeitä, kuten paikalla makaaminen, seuraaminen ja luoksetuloliikkeitä. Käyttäytymis-

Kuva Arja Hämäläinen

koe mittaa koiran yhteiskuntakelpoisuutta etenkin kaupunkiosuudella, tavoitteena on omistajansa hallinnassa oleva ja ympäristöönsä rennon välinpitämättömästi reagoiva koira. Jonkun verran landseerien kanssa harrastetaan myös pelastuskoirien hakua sekä jälkeä. Vuonna 2015 kaksi koiraa on käynyt pelastuskoirien hakukokeessa, käyntejä molemmilla kolme, toinen saanut yhden hyväksytyn tuloksen.

Agilityssä koiran suuri koko voi haitata menestystä, mutta halukkuutta tähänkin toimintaan landseereissa löytyy. Joistakin landseereista pulkanveto on suuri riemun aihe sekä koiralle itselleen että koiran omistajalle.

Metsästysjälki-koekäyntejä tulee vuosittain muutaman koirakon verran, vuosina 2010 – 2015 on ollut 20 koekäyntiä. Metsästysjälki- eli MEJÄ-kokeessa mitataan koiran kykyä jäljestää haavoittuneen riistaeläimen jälkeä. Rodusta löytyy tällä hetkellä 2 jäljestämisvaliota.

Rally-TOKO uutena lajina on saanut jo koekäyntejä. Vuonna 2014 kolme koetulosta avoimesta ja alokasluokasta, kuluvalle vuodellekin on jo lupaa-vasti käyntejä. Vuonna 2015 kävijöitä kaksi ja molemmilla hyväksytyjä suorituksia.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Tiedossa ei ole, että Suomessa olisi landseereita käytetty virkatoiminnassa. Joitakin koiria on ollut kaverikoirina.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Useimmat landseerit pitävät vedestä ja haluavat haakea veden varaan joutuneet ihmiset pois. Tarvittaessa landseer varsin kovaäänisesti kertoo rannalla, että jotain tarvitsisi tehdä. Koiran rankaiseminen tästä on sama kuin kieltäisi noutajaa koskemasta dummyyn. Niiden landseerien osalta, jotka eivät ole ihastuneita veteen, ei veteen väkisin vieminen paranna tilannetta. Joitakin yksilöitä pystyy innostaman veteen menon suhteen, jotkut pysyvät kuivin tassuin koko elämänsä. Pennuille tyypillistä käytöstä on uiminen juoma-astiassa ja jopa nukkuminen siinä.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Kyselytutkimusten ja koiranomistajien kertomusten mukaan rodussa esiintyy joillakin yksilöillä yksin jäädessään lievää eroahdistusta. Kun koiralla on

tarpeeksi aktiviteetteja sekä tekemistä oman perheen kanssa, todennäköisesti välttyään ongelmilta, joita saattaa ilmetä, jos koira turhautuu tai eroahdistuu. Kyse on kuitenkin kohtalaisen aktiivisesta ja tekemistä kaipaavasta rodusta. Eroahdistunut koira saattaa tehdä tuhojaan kotiloissa hajottaen ja sotkien tai vastaavasti masentuen ja menettäen elämänilonsa. Eroahdistunut koira saattaa myös alkaa käyttäytyä aggressiivisesti muita eläimiä ja ihmisiä kohtaan, myös omaa perhettään. Jalostustietojärjestelmän mukaan 9 landseeria on lopetettu käytös- ja käyttäytymishäiriön takia.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Lisääntymiskäyttäytymisessä ei ole ongelmia. Emot hoitavat pentunsa erinomaisesti, astutukset sekä synnytykset sujuvat luonnollisesti.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Landseer on hyvän tapakasvatuksen saaneena avoin ja sosiaalinen.

Pelot ja ääniherkkyys

Rotuna landseer on peloton ja harvemmin tavataan äänille herkkiä yksilöitä.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Landseereilla ei esiinny pelkästään vanhenemiseen liittyviä käytöshäiriöitä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Virheellinen rakenne saattaa aiheuttaa vaivoja/kiputiloja mikä saattaa näkyä käyttäytymisessä. Tällaiset rakennevirheet eivät ole rodussa yleisiä. Rodussa esiintyvät nivelongelmat ja -sairaudet saattavat myös aiheuttaa kipua, joka vaikuttaa koirien käyttäytymiseen.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Landseerien luonteissa eikä käyttäytymisessä ole sellaisia ongelmakohtia, jotka vaatisivat toimenpiteitä. Arkoja tai aggressiivisia koiria ei saa käyttää jalostukseen ja kasvattajien tulee valistaa pennunostajia kunnollisen tapakasvatuksen tärkeydestä. Landseer on mitä suurimmissa määrin erinomainen seura- ja harrastekoira.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

1.7.2009–31.12.2016 ohjelmaan on sisällytetty rekisteröinnin ehtona seuraavat vaatimukset: Jalostukseen käytettävän landseerin pitää olla tutkittu lonkkanivelen kehityshäiriön ja kyynärnivelen kasvuhäiriön osalta. Lonkkanivelen kehityshäiriön sairauden aste saa olla korkeintaan C. Kyynärpäiden pitää olla tutkittu, ei raja-arvovaatimuksia. Aiemmassa ohjelmassa vaatimuksena oli vain lonkkaniveltutkimus. Jäsenistöltä on tullut ehdotus uudeksi PEVISA-säännöksi kyynärnivelen osalta, raja-arvo 1. Yhdistys puoltaa ehdotusta.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Lonkkaniveldysplasia, HD

Lonkkanivelen dysplasia, ”lonkkavika” eli HD (hip dysplasia) tarkoittaa kehityshäiriötä lonkkanivelessä. Dysplastisessa nivelessä reisiluun yläpää ei sovi tiiviisti lonkkamaljaan, mikä aiheuttaa nivelessä kulumaa ja johtaa nivelrikon kehittymiseen. Vaikeasteisessa lonkkaniveldysplasiassa koiran on vaikea nousta seisomaan, se valittaa herkästi noustessaan tai makuulle mennessään ja sen takajalat ovat istumisen tai makuulla olon jälkeen jäykät.

Lonkkaniveldysplasia on perinnöllinen vika, mutta se periytyy usean geenin säätelemänä. Lisäksi vian ilmenemiseen vaikuttavat myös ympäristötekijät kuten ruokinta ja vääränlainen liikunta – oikeammin ympäristötekijät tuovat sille geneettisesti alttiilla koiralla vian esiin. Optimaalisella ruokinnalla ja liikunnalla vika myös voi peittyä tai olla lievempää.

Lonkkaniveldysplasian vastustus landseereilla on tärkeää. Tällainen kookas ja vahvarakenteinen koira tarvitsee terveet nivelet jaksakseen ylipäänsä liikkua. Lisäksi vesipelastuksessa on tervetuloisen koiran helpompi toimia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata jo 3–12 kuukauden iässä, ja ne voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset nivelrikkoiset koirat. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja ne

laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla suuri merkitys. Ylipaino pahentaa oireita, painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Hoitona käytetään yleisesti tulehduskipulääkkeitä. Sopiva liikunta pitää lihaskiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Nivelen terveyttä tutkitaan virallisilla lonkkaniveltutkimuksilla. Tutkimukset suoritetaan yleensä 1–2 vuoden iässä röntgentutkimuksella. Landseereilla kuvausien alaraja on nykyään 12 kuukautta, mutta se tullaan nostamaan 18 kuukauteen, niin kuin useimmilla jättiroduilla. Monet kasvattajat toivovat kaikkien kasvattiensa osallistuvan virallisiin tutkimuksiin saadakseen kattavaa ja oikeellista tietoa pentueen terveystilanteesta.

Suomessa landseerien lonkkatilanne on kohtalainen, parempikin se voisi olla. Viimeisten 10 vuoden aikana terveiksi luettuja (A- ja B-aste) on ollut yli puolet kuvatuista. Vakavien dysplasioiden (asteet D–E) esiintyminen ei ole merkittävästi muuttunut joitakin hypähdyksiä lukuun ottamatta. Rodun kuvausprosentti (alle 30 %) ei missään nimessä ole hyväksyttävällä tasolla. Huomattavasti enemmän koiria pitäisi saada virallisiin kuviin, jotta saisimme täsmällisempää tietoa.

Lonkkaniveldysplasia ei ole yhteydessä suoraan rakenteen raskauteen tai keveyteen, vaan on itsenäinen, perinnöllinen sairaus. Dysplasiaa ei voida vastustaa rakenteeseen tai rotutyypin puuttumalla, vaan tutkimalla ja tekemällä tehokasta jalostusvalintaa dysplasian suhteen.

Yhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävien koirien lonkkaniveldysplasian raja-arvo on C, ja mikäli C-lonkkaista koira käytetään jalostukseen, on sille käytettävä A- tai B-lonkkaista partneria.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö, ED

Kyynärnivelen kasvuhäiriö ED (elbow dysplasia) on yleisin eturaajojen nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja isoilla ja jättikokoisilla koirilla. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varisliäkkeen sisemmän osan murentuminen, olkaluun nivelnastan sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke. Kyynärnivelen nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta pidetään tärkeänä syynä

kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytymisen mekanismit ovat epäselvät. Periytymiseen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Toisin sanoen optimaalisella ruokinnalla voidaan mahdollisesti estää kasvuhäiriön kehittyminen yksilöllä, jolla on siihen perinnöllinen taipumus.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4–7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksen tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelistä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat sekundaarisesta nivelrikosta.

Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana nivelrikko. Kyynärnivelessä nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Leikkaushoidon hyöty on epävarma. Jo ensimmäisen asteen muutos tarkoittaa, että koiralla on kyynärnivelen kasvuhäiriö ja siitä johtuvia nivelrikkomuutoksia.

Ennaltaehkäisyssä ovat keskeisiä paitsi jalostusvalinnat (käytetään vain tutkittuja, terveitä koiria), myös kasvuajan optimaalinen liikunta, ruokinnan tasapainoisuus ja liikalihavuuden välttäminen pitämällä pentu hoikkana koko sen kasvuajan.

Koska koiran painosta suuri osa on eturaajojen varassa ja kyynärnivelel on ahdas ja monimutkainen nivel, ovat pienehkötkin nivelrikkomuutokset koiralle kivuliaita ja invalidisoivia.

Kyynärnivelen sairauden vuoksi leikatut tai kasvuajana selvänä ontumisena oireilleet nivelet haittaavat ajoittain suurta osaa koirista, erityisesti iän karttuessa. Koiraa voidaan joutua lääkitsemään toistuvasti kipujen vuoksi ja liikuntaa sekä muuta toimintaa voi olla vaikeampi harrastaa normaaliksi katsottavaa määrää.

Kyynärnivelen kasvuhäiriö tulee huomioida ja

lostusta rajoittavana tekijänä ja siitoskoirat on tutkittava ennen jalostuskäyttöä. Kyynärniveltä osalta raja-arvo on 1. Käytettäessä 1-kyynärpäistä koiraa jalostukseen, toisen osapuolen tulisi olla terve. Kyynärnivelestään leikattua koiraa ei tule koskaan käyttää jalostukseen.

Lonkkaniveltilasto 2005–2015						
Vuosi	A	B	C	D	E	Yht.
2005	17	9	8	3	0	37
2006	14	6	2	6	0	28
2007	16	12	12	5	0	45
2008	22	13	3	9	0	47
2009	10	20	11	12	3	56
2010	28	5	12	10	1	56
2011	26	14	7	6	0	53
2012	26	10	9	4	1	50
2013	10	10	4	4	0	28
2014	17	10	8	3	1	39
2015	14	10	10	2	2	38
Yht.	200	119	86	64	8	477

Kyynärniveltilasto 2005–2015					
Vuosi	0	1	2	3	Yht.
2005	23	4	1	0	32
2006	25	2	1	0	28
2007	36	4	4	1	45
2008	34	8	5	0	47
2009	34	10	6	2	52
2010	40	7	6	1	54
2011	41	8	1	2	52
2012	35	7	2	2	46
2013	18	10	0	0	28
2014	32	5	1	0	38
2015	26	7	4	0	37
Yht.	344	72	31	8	459

Taulukko 6. Yhteenveto jalostustietojärjestelmän tutkimuksista, viimeiset 10 vuotta

Miten sairauteen suhtaudutaan jalostuksessa

Landseerkasvattajat ovat hyvin valveutuneita olemaan käyttämättä sairaita koiria jalostukseen tai yhdistämään niitä keskenään.

Sairauden esiintyminen muissa maissa

Lähes kaikissa maissa on ainakin vanhempien lonkka- ja kyynäpääkuvaus rekisteröinnin ehtona. Meillä ja Ruotsilla on harrastajia palvelevat mainiot julkiset tiedostot, KoiraNet ja Hunddata.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Verenvuototauti

Landseereilla tavataan verihiutaleiden toimintahäiriöstä johtuvaa perinnöllistä verenvuotosairautta, Landseer Thrombopathia. Tällä hetkellä tiedetään, että yksi geenipari määrää taudin ilmenemisen. Sairastuakseen koiran pitää saada geenin molemmilta vanhemmiltaan. Periytyminen ei ole sidoksissa koiran sukupuoleen.

Narttukoiralle sairaus on kiima-ajoista johtuen kuolemaan johtava (letaali), mutta uros saattaa hyvällä onnella pysyä elossa, ellei joudu esim. onnettomuuteen, jossa vuotaisi runsaasti verta. Sairaista suomalaisuroksista onkin kaksi elänyt normaalin elämän.

Sairaus ilmenee nuorella pennulla viimeistään hampaiden vaihtumisen aikaan. Sitä ennen vuoto taipumus tulee harvoin ilmi. Ennen kuin geenitesti kehitettiin, ainoa mahdollisuus tutkia pikkupentuja ennen rekisteröintiä oli tehdä ns. viiltotesti ja mitata, kauanko aikaa kului verenvuodon tyrehtymiseen.

Suomessa on verenvuototapauksia todettu viidessä pentueessa, yhteensä 9 koiralla. Nuo linjat ovat nyt lähes hävinneet kasvattajien voimakkaan karsinnan ansiosta.

Kului lähes kolme landseersukupolvea, ennen kuin sairaudelle saatiin geenitesti. Vuoden 2006 aikana tapahtui läpimurto sairauden tutkimisessa. Yhdysvalloissa, Auburnin yliopistossa, Mary K. Boudreaux'n tutkimusryhmä löysi sairauden aiheuttavan geenin. Ryhmä on kehittänyt testin, jolla verinäytteestä (myös pakastespermasta on testattu) voidaan todeta, onko yksilö kantaja, terve tai sairas.

Toimenpiteet verenvuototaudin vastustamiseksi ovat, että riskiryhmään kuuluvat testataan ehdottomasti, mutta testataan myös muun sukuisia koiria mahdollisimman laajan tiedon keräämiseksi, ja että kahta kantajaa ei laiteta yhteen.

Yhdistys suosittelee, että yhdistelmät suunnitellaan ei-kantajien kesken. Rodun pienen jalostus-

pohjan vuoksi voidaan hyväksyä myös kantajan ja ei-kantajan yhdistelmä. Tällöin on vain muistettava tulevassa pentueessa mahdollisesti olevat kantajat. Liian tiukkaan kantajien käyttökieltoon ei haluta ryhtyä, sillä se johtaa geenimäärän supistumiseen vaarallisen pieneksi.

Tällä hetkellä yhdistyksemme tietojen mukaan suomalaisia koiria on testattu 67 kappaletta, joista terveitä on 55, sairaita on kolme ja kantajia 9. Osa näistä on jo kuollut vuosia sitten, sukua on yhä jäljellä.

Ulkomailla testataan myös melko aktiivisesti, esim. Hollannissa oli kevääseen 2009 mennessä testattu 65 koiraa. Niistä 16 oli kantajia ja yksi sairas. Nämä tilastot valehtelevat sikäli, että todellisuudessa 90-luvulla oli varmasti enemmänkin sairaita, mutta niistä ei puhuttu tai ei vain tunnistettu sairautta.

Landseereita on paljon testattu, etenkin ulkomailla, myös ns. riskilinjoihin (Thorn Asgard) ulkopuolelta ja ne ovat kaikki olleet terveitä tämän sairauden suhteen. Hollannissa, Belgiassa ja Saksassa (toisessa yhdistyksessä, siellä on kaksi landseeryhdistystä) on jalostukseen käytön ehtona mm. geenitesti verenvuototaudin osalta.

Yhdistys on järjestänyt joukkotestaustilaisuuksia, jolloin verinäytteiden otto ja edelleen lähetys on tullut edullisemmaksi koiraa kohden. Niitä on tarkoitettu järjestää jatkossakin, jotta saataisiin kannasta suurempi otos ja ongelman laajuudesta ja vakavuudesta voitaisiin vetää paremmin johtopäätöksiä.

Toiveena on, että geenitestin tulos saataisiin näkyviin myös Kennelliiton ylläpitämään KoiraNet-tietokantaan.

Polven ristisiteen repeytyminen

Ristisidevammat voivat yksittäistapauksina olla vammoja. Yleisellä tasolla ristisidevammoihin liittyy voimakas perinnöllinen alttius, joka voi periytyä esim. takajalan rakenteen ja nivelen aineenvaihdunnan kautta.

Repeäminen voidaan kirurgisesti korjata, mutta kuntoutusjakso on pitkä ja hankala kun on näin suuri kokoinen ja aktiivinen koira kyseessä. Koiranetissä vuosien 2009 – 2015 välillä on raportoitu kuuden landseerin kuolleen tai lopetetun ristisidevamman vuoksi.

Perinnölliset silmänsairaudet

Virallisissa silmätutkimuksissa v. 2005–2015 on tutkittu 103 landseeria. Koiria on tutkittu vapaaehtoiselta pohjalta. Ilmi on tullut harmaakaihia.

HC eli harmaakaihi sisältää useammanlaisia näkökykyä haittaavia sairauksia linssissä. HC:ssä

linssin läpinäkyvyys häviää osittain tai kokonaan, muutoksia todetaan yleensä molemmissa linseissä. Jos linssit samentuvat täysin, sokeutuu koira. Eri roduilla häiriöt alkavat linssin eri osista. Valitettavasti myös harmaakaihi kehittyy useimmin vasta aikuisiällä. Hoitona sokeutuneille voidaan samentunut linssi poistaa ja myös keinolinssin asennus on mahdollista. Onneksi suurin osa HC-muutoksista on lieviä ja koira voi elää normaalia elämää. Jalostukseen HC-koiria ei tule käyttää.

Cassio von der Kartausen jälkeläisissä Ruotsissa ilmeni epäiltyjä HC-tapauksia. Ruotsissa ilmenneiden tapausten jälkeen myös Suomessa saman uroksen jälkeläisiltä löytyi kyseistä sairautta. Niitä oli ainakin Ängelmäen V-pentueessa muutama. Näitä ei näy tilastoissa, sillä tuohon aikaan ei landseereilla ollut vielä ilmennyt silmänsairauksia ja koska vain perinnöllisiksi luokitellut sairaudet rodulla tallennettiin, ei eläinlääkärien toteamien kaihikoirien diagnooseja ymmärretty virallistaa.

Alenevissa polvissa kyseisen koiran jälkeläisiä on tutkittu satunnaisesti, mutta lisää löydöksiä ei ole tullut.

Suomen Landseeryhdistys kerää tietoa kaikista perinnöllisistä sairauksista, ja siksi olisi toivottavaa, että yhä useammalle landseerille tehtäisi lonkka- ja kyynärniveltutkimusten lisäksi myös silmätutkimus. Viime vuosina virallisiin silmätutkimuksiin on osallistunut vain muutamia koiria, joka ei välttämättä anna luotettavaa tietoa silmänsairauksien kokonaistilanteesta. Tarkentuneen kirjaamistavan vuoksi tietoa tulee jatkossa saamaan aivan eri tavalla ja tämä saattaa muuttaa myös yhdistyksen suosituksia.

Entropion

Entropion tarkoittaa silmäluomen kiertymistä sisäänpäin. Luomen reuna karvoineen ja ripsineen aiheuttaa ärsytystä ja suoranaista kipua silmässä ja usein myös kroonisen sarveiskalvontulehduksen. Leikkaus on ainoa mahdollinen hoitokeino. Sairaus periytyy molemmilta vanhemmilta useamman geenin vaikutuksesta.

Virallisissa silmätutkimuksissa vuosina 2005–2015 käyneistä koirista kenelläkään ei ole todettu entropionia.

Jalostuksessa on huomioitava, että vaikean entropionin omaavia koiria ei tule käyttää. Lievän taudin ollessa kyseessä on toisen osapuolen oltava silmäluomien osalta priima.

Ektropion

Ektropion tarkoittaa silmäluomen ulospäin kääntymistä, joka aiheuttaa helposti akuutteja ja kroonisia silmätulehduksia, koska ulospäin kääntynyt silmä-

luomi kerää helposti pölyä ja likaa luomen taskuun. Ektropion periytyy polygeenisesti eli useamman geenin vaikutuksesta ja taudin puhkeaminen on molemmilta vanhemmilta saatujen geenien tulos. Tätä on tavattu landseereilla muutamia tapauksia, vuosina 2004–2015 se on kirjattu 13 koiralle, osalla kohtalaisena ja osalla lievänä.

Jalostusvalinnoissa ei saa suosia liian nahkaisia päitä, liika mastiffimaisuus ja ylimääräinen nahka altistaa ektropionille.

Kivesvikaisuus

Landseereilla tavataan jonkin verran kivesvikaisuutta. Kivesvikaisuudessa uroksen toinen tai molemmat kivekset jäävät laskeutumatta normaalisti vatsaontelosta kivespussiin. Kives voi jäädä joko vatsaontelon sisään tai nivusalueelle ihon alle.

Piilokiveksellä on normaalia suurempi taipumus kehittyä kivessyöväksi, joten piilokiveksen poistaminen kirurgisesti on suotavaa.

Piilokiveksisyyystaipumusta säätelevät perintökijät, joita tulee kivesvikaiselle urokselle molemmilta vanhemmilta, siis myös emältä. Todennäköisesti mukana on useita geenejä.

Epilepsia

Epilepsialla tarkoitetaan kohtauksellista häiriötä aivojen sähköisessä toiminnassa. Kohtaukset voivat ilmetä erilaisina tajunnan ja liikunnan häiriöinä. Klassinen epilepsiakohtaus on sellainen, jossa potilas menettää tajuntansa, kaatuu maahan kyljelleen, kouristelee rytmisesti ja mahdollisesti virtsaa tai ulostaa alleen. Tällainen voi ilmetä aluksi esim. stressitilanteessa. Kohtaukset menevät ohi yleensä muutamassa minuutissa itseksensä.

Landseereilla esiintyy jonkin verran epilepsiaa ja epileptistyyppisiä kohtauksia. Epilepsia on perinnöllistä, mutta taudin periytyvyydestä ei kuitenkaan ole tarkkaa tietoa. Kaikki kouristus- ja tajuttomuuskohtaukset eivät johdu epilepsiasta. Siksi kohtauksen saanut koira tutkitaan ensin perusteellisesti eläinlääkäriässä mahdollisten muiden syiden (esim. aivokasvaimet, maksa- ja sydänsairaudet) poissulkemiseksi. Mikäli päädytään epilepsialääkitykseen, se kestää koko koiran loppuelämän. Epilepsia yleensä pahenee koiran ikääntyessä.

Epilepsian yleistymisen vastustamiseksi suositellaan, ettei kohtauksia saaneita koiria käytetä jalostukseen, eikä uusita yhdistelmää, joka on tuottanut epilepsiaa. Myös sairaan koiran sisarukset jätetään käyttämättä jalostukseen, mikäli mahdollista.

Hammaspuutokset ja purentaviat

Landseerille ihanteellinen purenta on leikkaava

purenta, täysi hampaisto ja hampaat ovat suorassa kulmassa leukaluihin nähden. Rodulla tavataan jonkin verran sekä ylä- että alapurentaa, sekä välihampaiden puutoksia. Landseereilla esiintyy myös erittäin pieniä hampaita sekä ienten liikkasvua ja hampaiden painumista ikenien sisään.

Jalostustarkastusten myötä purentaa ja hammaspuutoksia pyritään kartoittamaan, myös ulkomuototuomarien koulutuksessa painotetaan puuttumaan virheellisiin hampaisiin ja purentoihin.

Kahta pienihampaista koiraa ei tule laittaa yhteen, ei myöskään kahta, joilta puuttuu hampaita. Purentoihin ja hampaisiin tulee kasvattajien kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.

Napatyrä

Napatyrä on vika, jossa suolen osa, vatsapaita tai vatsaontelorasvaa työntyy vatsaontelon seinämän ulkopuolelle ihon alle navan kohdalta. Napatyrä on useimmiten todettavissa jo luovutusiässä, se periytyy todennäköisesti polygeenisesti. Napatyrä ei yleensä aiheuta vakavaa haittaa. Mikäli tyrä on suuri, suositellaan sen korjaamista kirurgisesti.

Muut harvinaisemmat sairaudet

Suomen landseerkannasta on löytynyt myös muutamia autoimmuunisairautapauksia, sydämen vajaatoimintaa, häntämutkia, töpöhäntäisyyttä sekä kääpiökasvuisuutta. Koiranetin mukaan vatsalaukunkiertymien vuoksi lopetettujen / kuolleiden landseereiden määrä vuosina 2009 – 2015 on niinkin suuri kuin 16. Todellisuudessa luku saattaa olla suurempikin. Erilaisista syöpäsairauksista on ollut puhetta rodun harrastajien keskuudessa ja tämä on seuraavan terveystutkimuksen yksi aihealue. Syövis- tä ja kasvaimista on raportoitu ainakin seuraavia: nisäkasvaimet, imusolmuke-syöpä, leukemia ja luusyöpä.

Suomen landseerkannasta löytyneet sairaudet ovat samoja kuin muissa Pohjoismaissa sekä muualla Euroopassa.

Saksassa on tehty kyselytutkimusta vuonna 2007 landseerien terveyden suhteen ja siinä nousi erilaiset syöpäsairaudet koirien lopettamis- tai kuolinsyynä vahvasti esiin. Kansainvälisessä rodun harrastajien tapaamisessa on sovittu, että tietoa syöpäsairauksien ilmenemisestä aletaan kerätä – minkä ikäisellä koiralla, missä syöpä ilmenee ja niin edelleen. Rodun harrastajat eivät niinkään ole huolissaan vanhoilla koirilla ilmenneistä syöpätapauksista, vaan nuorilla koirilla ilmenneistä. Vain eläinlääkärien vahvistamat tapaukset tilastoidaan ja muut tapaukset kirjataan huomioina.

Suomen Landseeryhdistys toivoo, että tuonti-

koiria Suomeen rekisteröidessä niiden sukutaulussa olevat terveystutkimustulokset kirjattaisiin myös tietokantaan. Ne ovat virallisia oman maansa tuloksia, jotka voidaan, ja pitää, ottaa huomioon. Tällä hetkellä näin ei tapahdu, ja tuloksia joutuu etsimään useasta eri lähteestä.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yht.
Hengitystiesairaus	6 vuotta 4 kk	2
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 8 kk	3
Iho- ja korvasairaudet	6 vuotta 6 kk	2
Kadonnut	8 vuotta 6 kk	2
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 9 kk	29
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	4 vuotta 4 kk	4
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	7 vuotta 7 kk	7
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 5 kk	4
Luusto- ja nivelsairaus	4 vuotta 7 kk	34
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	6 vuotta 7 kk	20
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 6 kk	11
Sydänsairaus	6 vuotta 2 kk	8
Synnytysvaikeus	2 vuotta 9 kk	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 2 kk	14
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 6 kk	36
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	5 vuotta 0 kk	3
Sytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 4 kk	21
Selkäsairaus	11 vuotta 10 kk	1
Kaikki yhteensä	7 vuotta 3 kk	169

Taulukko 5. Yleisimmät kuolinsyyt 2009–2015

Lähde: Jjalostustietojärjestelmä 10.11.2016

Vanhuuden jälkeen yleisin kuolinsyy on luusto- ja nivelsairaudet, kolmanneksi yleisemmäksi nousee kasvainsairaudet ja syöpä.

Kaikki koiranettiin ilmoitetut kuolemat summaten antaa kuolinsyytilasto landseereiden keskimääräiseksi eliniäksi 7 vuotta 3 kuukautta. ”Van-

huuteen” kuolleet koirat ovat eläneet keskimäärin 11 vuotta 6 kuukautta. Vanhuuteen kuolleet koirat ovat iäkkäitä, mutta keskimääräinen elinikä on alhainen etenkin luusto- ja nivelsairauksien osalta. Tähän rotujärjestö pyrkii puuttumaan muun muassa PEVISA-ohjelmassa vaadittujen lonkka- ja kyynärkuvausten raja-arvojen avulla.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Landseerien pentuekoot saattavat vaihdella suuresikin, mutta keskimääräisin koko on 6,2 pentua ja viime vuosina ollut noususuhdanteinen.

Astumisvaikeudet

Landseerien astutukset sujuvat lähes poikkeuksetta ongelmitta. Astutusyrityksistä pieni prosentti epäonnistuu eri syistä, joista yleisin on väärä astutuspäivä. Harvemmin päädytään keinosiemennykseen.

Tiinehtymisvaikeudet

Landseereiden tiinehtymisvaikeuksista ei ole tarpeeksi tietoa, mutta harvemmin vaikeudet johtuvat muusta kuin väärästä astutuspäivästä tai syy voi olla myöskin anatominen rakenteellinen vika.

Synnytysongelmat

Synnytysongelmia ja pentukuolleisuutta on aniharvoin. Synnytysongelmista tavallisimmat ovat polttoheikkous ja synnytysesteet. Polttoheikkoutta aiheuttavat pienet tai suuret pentueet, nartun alikuntoisuus, nartun korkea ikä (rappeutunut kohtu)

ja väsyminen suurta pentuetta synnyttäessä. Jos nartulla on toistuvaa polttoheikkoutta tai sille joudutaan tekemään keisarinleikkaus, ei narttua tulisi käyttää enää jalostukseen.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Nartut yleensä hoitavat pentunsa moitteettomasti, mutta ensisynnyttäjillä saattaa olla alkuhämmennystä.

Pentukuolleisuus

Suurissa pentueissa saattaa syntyä kuolleita pentuja, joka usein johtuu irronneesta istukasta.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Pentujen synnynnäisistä vioista sekä epämuodostumista ei ole tarpeeksi tietoa, mutta muutamia yksilöitä on lopetettu synnynnäisen sydänvian, lonkkamaljattomuuden, yms. takia, mutta luotettavaa tutkimustietoa ei ole.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rodulla ei ole ulkomuotoon liittyviä anatomisia piirteitä, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai hyvinvointiongelmille, landseerien rakenteessa on harvoin luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rodun terveyden, hyvinvoinnin ja lisääntymisen keskeisin ongelma-kohta on sama kuin kaikille koiraroduilla: landseer on jalostettu pienestä joukosta kantakoiria. Tämä näkyy perinnöllisten sairauksien muodossa, mutta näitä ongelmia voidaan jalostusvalinnoilla sekä tietoa hankkimalla ja jakamalla parantaa ja saada jalostuspohjaa laajakantaisemmaksi.

Ongelmien mahdollisia syitä

Liian korkea sukusiitosprosentti, tietämättömyys, piilevä sairaus, jolloin viat ja sairaudet saattavat kertaantua. Jalostusvalinnoissa tulisi ottaa huomioon, ettei kahta samaa vikaa, haittaa tai puutosta kantavaa koiraa yhdistettäisi.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Rodun rotumääritelmä löytyy internet-osoitteesta http://kennelliitto.jelastic.planeetta.net/sites/default/files/attachments/rotumaaritelmät/fci_2/landseer741.pdf

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Näyttelykäynnit ovat vaihdelleet vuositasolla noin

430–530 välillä. Eri luokkiin osallistutaan tasaisesti, ilahduttavaa on, että veteraaneja nähdään kehissä usein ja ne ovat hyvässä kunnossa.

Nykyään näyttelyarvostelukaavakkeessa ulkomuototuomari ottaa kantaa myös koiran käyttäytymiseen näyttelytilanteessa. Kaavakkeen sanamuoto on vaihdellut, mutta lähes poikkeuksetta landseerit saavat merkinnän ”rodunomainen” tai ”käsiteltävissä”. Vain muutama maininta ”väistää” on tullut ilmi arvostelukaavakkeista. Suomen Landseeryhdistys ry:n julkaisemissa vuosikirjoissa, joissa julkaistaan kaikki näyttelyarvostelut, ei erikseen mainita, jos merkintä on yllä mainittujen kaltainen ”rodunomainen” tai ”käsiteltävissä”, ainoastaan, mikäli merkintä poikkeaa näistä.

Jalostustarkastus

Jalostustarkastus on keskittynyt kuvaamaan pitkälti ulkomuotoa, mutta siihen on myös kirjattu huomioita koiran käytöksestä. Luonteesta on kirjattu etenkin, jos se on tarkastajien toimesta koettu rodulle epätyypilliseksi tai ei-toivotunlaiseksi. Näitä ovat olleet flegmaattisuus, ylivilkkaus ja poikkeukset luoksepäästävyudessa.

Rotujärjestö on järjestänyt rodulle yhden jalostustarkastuksen vuosina 2010 – 2015, tällöin tarkastettiin 4 landseeria. Koiria ei erityisesti kutsuta tarkastukseen, vaan kaikki halukkaat voivat tuoda koiransa tarkastettavaksi.

Tarkastuksessa käydään läpi koiran rakenne ja liikkeet yksityiskohtaisesti. Lisäksi arvioidaan koiran yleiskunto ja luonne. Koiria ei hylätä tai hyväksyttyä jalostukseen, mutta loppuhuomioissa tuodaan esiin koiran erityiset vahvuudet tai heikkoudet kasvatustyötä ajatellen.

Landseerien näyttelykäynnit 2010–2015							
luokka	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	yht.
Junioriluokka	45 % (288 tulosta)	37 % (238 tulosta)	14 % (92 tulosta)	1 % (9 tulosta)	1 % (7 tulosta)	1 % (8 tulosta)	642 tulosta
Nuorten luokka	56 % (219 tulosta)	29 % (115 tulosta)	11 % (41 tulosta)	2 % (9 tulosta)	1 % (5 tulosta)	0 % (1 tulosta)	390 tulosta
Avoin luokka	55 % (384 tulosta)	31 % (216 tulosta)	11 % (79 tulosta)	2 % (11 tulosta)	0 % (3 tulosta)	0 % (2 tulosta)	695 tulosta
Valioluokka	82 % (735 tulosta)	15 % (133 tulosta)	1 % (9 tulosta)	0 % (4 tulosta)	1 % (8 tulosta)	0 % (2 tulosta)	891 tulosta
Veteraani-luokka	89 % (155 tulosta)	9 % (15 tulosta)	1 % (2 tulosta)	0 % (0 tulosta)	1 % (1 tulosta)	1 % (1 tulosta)	174 tulosta
Yhteensä	64 % (1782 tulosta)	26 % (717 tulosta)	8 % (223 tulosta)	1 % (33 tulosta)	1 % (24 tulosta)	1 % (14 tulosta)	2793 tulosta

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Landseerin rotumääritelmässä ei käytetä ulkomuodon kuvaamisessa sanoja ”mahdollisimman”, ”erittäin” jne. mikä on hyvä asia rodun ulkomuodon terveenä säilymisen kannalta. Rodussa mikään ei ole liioiteltua, eikä liioiteltuihin piirteisiin tule landseerien kasvatuksessa pyrkiä. On hyvä muistaa, että suuri koko asettaa suuret vaatimukset fysiikalle, jotta landseer kuitenkin näyttää vahvalta ja pystyy liikkumaan ja käyttäytymään rotutyypillisellä tavalla. Turkin laadulla on kylmässä vedessä työskennellessä merkitystä. Oikea purenta auttaa noutamaan hukkuvaa tai viemään esineitä. Takaosan ja rungon liioittelematon rakenne on eduksi, kun vedessä tehdään äkillisiä ponnistuksia, esimerkiksi veneestä hypätessä tai kiskottaessa taakkaa vedestä.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Edelliseen tavoiteohjelmaan oli kirjattu ongelmiksi matalaraajaisuus, landseerin tulee antaa vaikutelma korkearaajaisesta koirasta; väärät kuonon ja kallon mittasuhteet, kapeat ja suipot kuono-osat, kapeat

alaleuat ja pyöreät kallot ovat omiaan joko luomaan epätyypillisen ilmeen tai edistämään sairaalloisia piirteitä. Esimerkiksi liiallinen nahka päässä, roikkuvat silmät ja liian tiiviit silmäluomet edistävät silmien alueen ei-toivottua rakennetta. Kapeat alaleuat johtavat herkästi purentaongelmiin. Liiallinen nahka aiheuttaa iho-ongelmia ja roikkuvia silmäluomia. Liian tiiviit silmäluomet johtavat usein silmäluomien sisäänpäin kääntymiseen.

Puutteelliset eturaajojen kulmaukset, puutteelliset tai liian pyöreät rintakehät, löysät etuliikkeet, eturaajat ulospäin taipuneita (ns. ranskalaisittain). Liian kapeat rintakehät saavat usein aikaan myös kovin kapeat liikkeet. Liian syvä rintakehä altistaa vatsalaukun kiertymille. Pyöreä, tynnyrimäinen rintakehä on liioiteltu tällä rodulla. Suorat eturaajat edesauttavat terveitä joustavia etuliikkeitä.

Korkeat hännät, luisut tai pystyt lantiot, ylipäättään takaosan rakenne; liioittelemattomat kulmaukset ja lantion terve rakenne edesauttavat selän, polvien, lonkkien ja ristisiteiden hyvinvointia. Landseer on kookas ja voimakas koira, mutta se ei saa olla liian raskas. Liiallista voimakkuutta tulee välttää. Puutteelliset tai liialliset takaraajojen kulmaukset; liian avoimet takaraajojen kulmaukset altistavat ristiside-ongelmille. Jos takaraajat taas ovat hyvin voimakkaasti kulmautuneet, ei koira liiku terveesti, sillä etuosa on harvoin yhtä voimakkaasti kulmautunut. Liian pitkät rungot tai lyhyet rungot.

Kuva Paul Mikkonen

Landseereilla tavataan koiran kokoon nähden äärimmäisen pieniä hampaita. Hammaspuutoksia ja purentavirheitä on tullut kasvavassa määrin näytellyissä ja jalostustarkastuksessa vastaan.

Edellä kuvatut ongelmat ovat edelleen olemassa, näin voi päätellä erikoisnäyttelyjen tuomarien raporteista ja koirien arvosteluista.

Ongelmien mahdollisia syitä

Kasvattajat arvostavat hyvin erilaisia ominaisuuksia kasvatustyössään ja yhdistys ei ole lähtenyt voimakkaasti edistämään muutaman valitun ominaisuuden jalostusta. Tästä johtuen jalostustyö ei ole edennyt määrätietoisesti.

5. Yhteenvedo aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut voimassa alkaen 2010 ja päättyi vuoden 2015 lopussa. Ensimmäisen JTO:n tekemisessä ja sen hyväksymisessä oli suuria vaikeuksia, johtuen jalostusteellisen toimikunnan jokaisella tarkastuskierroksella esille tulleista uusista vaatimuksista. Joidenkin sairauksien vakavuuden ja luonteiden kuvaamisen vähäisyyden suhteen oli myös erimielisyyksiä.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Tilaston 20 käytetyimmällä uroksella on yhteensä 457 jälkeläistä. Lonkkien osalta niistä on tutkittu 122 koiraa, joista 46 on sairaita (C-lonkat tai huonommat). Kyynärnivekten osalta 119 koiraa on tutkittu ja niistä sairaita (1-kyynärät tai huonommat) on 33 koiralla.

		Pennut					Lonkat				Kyynärnivelet			
Uros		synt. vuosi	pentueet	yht.	vuoden aikana	2:ssa polvessa	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %
1	Haapaniemen Ikaros	2005	6	40	0	8	4	2	10%	50%	4	3	10%	75%
2	Ingmar von der Burg Wettin	2004	8	39	0	44	17	7	44%	41%	17	3	44%	18%
3	Achaz Bionus Arsnouphis	2010	5	37	6		10	3	27%	30%	10	1	27%	10%
4	Raigomillin Exodus	2008	3	30	0	17	5	2	17%	40%	5	3	17%	60%
5	Ohped Dal Iso Möhköfantti	2005	4	29	0	75	9	4	31%	44%	9	2	31%	22%
6	Dingelin Mica Marco	2005	4	26	0	13	10	4	38%	40%	10	3	38%	30%
7	Raiko vom Libris Hort	2008	4	26	0	19	6	1	23%	17%	6	2	23%	33%
8	Ohped Dal Jet-Set Jambore	2006	3	25	0	0	7	4	28%	57%	6	3	24%	50%
9	Raigomillin Kuokkavieras	2009	4	23	0		5	3	22%	60%	5	1	22%	20%
10	Caesar Hope of the Sea	2006	4	22	0	55	11	5	50%	45%	11	4	50%	36%
11	Grandeur vom Deister-tal	2004	3	20	0	94	14	1	70%	7%	14	3	70%	21%
12	Haapaniemen Laios	2006	3	19	0		0	0	0%	*	0	0	0%	*
13	Raigomillin Zephyr	2004	3	18	0	0	2	0	11%	0%	1	0	6%	*
14	Ohped Dal Johnny Cash	2008	2	16	0	8	3	2	19%	67%	3	1	19%	33%
15	Ohped Dal Kova Kundi	2006	3	16	0		4	2	25%	50%	4	1	25%	25%
16	Phaeton Solus Arsnouphis	2010	3	16	6		1	1	6%	*	1	0	6%	*
17	Bosco vom Libris Hort	2011	2	14	0		4	2	29%	50%	4	2	29%	50%
18	Gandalf vom Libris Hort	2012	2	14	0		0	0	0%	*	0	0	0%	*
19	Raigomillin Öinen Vesipeto	2006	2	14	0	4	4	1	29%	25%	4	0	29%	0%
20	Hyväntahdon Supermiessulo	2008	3	13	0		6	2	46%	33%	5	1	38%	20%

Taulukko 7. Käytetyimmät jalostusurokset, jälkeläistilasto. Vuonna 2004–2014 syntyneiden urosten jälkeläistilasto.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Terveystietojen kerääminen	Puolueettoman terveystarkastuksen tekeminen internetsivuille	Vuosina 2008–2015 aikana jalostustoimikunta on kerännyt terveystietoja internetsivujen lomakkeella. Vastauksia on saatu 56 kpl.
Kasvattajapäivien järjestäminen vuosittain	Rodun kasvattajien ja harrastajien yhteen kerääminen sekä ajan-kohtaisista rodun kasvattamiseen liittyvistä asioista keskusteleminen ja tiedottaminen	Vuonna 2013 järjestettiin kasvattajapäivät Himoksella.
Jalostustarkastusten järjestäminen vuosittain	Jalostustarkastusten järjestäminen ensisijaisesti näyttelyissä käymälöille landseereille.	Jalostustarkastuksia järjestetty vuonna 2012 ja 2013.
Eurooppalaisten koirien tietojen kerääminen	Euroopan landseer-harrastajien kokouksiin osallistuminen vuosittain.	Euroopan landseer-harrastajien kokouksiin on lähetetty yhdistyksen edustaja kaikkina vuosina, jolloin tapaamiset on järjestetty.
Ulkomuototuomareiden kouluttaminen	Uusien rodun ulkomuototuomareiden koulutusten sekä näytön vastaanottamisen järjestäminen.	Ulkomuototuomarikoulutuksia on järjestetty vuonna 2014 ja 2015. Myös näyttöjä on ollut muutamia.

Vuositalasto - jalostuspohja	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi					
- pentueet	10	13	11	25	21
- jalostukseen käytetyt eri urokset	9	10	9	20	16
- jalostukseen käytetyt eri nartut	10	13	11	24	21
- isät/emät	0,90	0,77	0,82	0,83	0,76
- tehollinen populaatio	13 (65%)	16 (62%)	14 (64%)	30 (60%)	25 (60%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3%	7%	10%	2%	5%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	4%	10%	9%	8%
Per sukupolvi (4 vuotta)					
- pentueet	59	70	79	86	79
- jalostukseen käytetyt eri urokset	37	42	45	48	42
- jalostukseen käytetyt eri nartut	46	55	64	67	57
- isät/emät	0,80	0,76	0,70	0,72	0,74
- tehollinen populaatio	57 (48%)	66 (47%)	75 (47%)	79 (46%)	68 (43%)
- uroksista käytetty jalostukseen	4%	5%	6%	8%	12%
- nartuista käytetty jalostukseen	6%	8%	12%	15%	16%

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostusta rajoittavien toimenpiteiden (esim. PEVISA tai rotukohtaiset erityisehdot) jälkeen tulisi landseerien jalostuskäyttöön valittaviksi jäädä riittävä määrä koiria. Landseerien keskimääräinen pentuekoko on vuosina 2010 – 2014 ollut 6,2 pentua/syntynyt pentue. Näin ollen jalostuskäyttöön pitäisi jäädä vähintään 2/6 eli 33 % rodun koirista. Rodussamme jalostuskäytön ulkopuolelle jää paljon koiria, yksi syy on virallisten terveystutkimustulosten puuttuminen. Koiria ei käytetä virallisissa lonkkaniveldysplasia- ja kyynärniveldysplasiakuvaustuloksissa riittävästi. Landseerien jalostuspohjan vuositilastossa (Koiranet) voidaan havaita vuosina 2010 – 2014 tehollisen populaation kasvua sekä vuositasolla 60 %:sta 65 %:iin että sukupolven yli menevällä tasolla 43 %:sta 48 %:iin. Suunta on siis oikea.

Jalostussuositusten ja PEVISA:n ajantasaisuuden arviointi

Landseerien PEVISA-ohjelma on voimassa 31.12.2016 saakka. PEVISA-ohjelmaan on kirjattuna rekisteröinnin ehtona pentujen vanhempien astutushetkellä voimassa oleva lonkka- ja kyynärkuvauslausunto, kuvausikä 12 kk eteenpäin. Rekisteröinnin raja-arvona on lonkkaniveldysplasian aste C. Kyynärniveldysplasiakuvaustuloksissa ei tällä hetkellä ole raja-arvoa koskien pentuerekisteröintiä, mutta jäsenistön aloitteesta yhdistys esittää seuraavaan PEVISA:an kyynärniveldysplasian raja-arvoksi 1.

Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma eli PEVISA on yksi työkalu jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi. PEVISA:lla pyritään varmistamaan, että rodussa esiintyvät perinnölliset viat ja sairaudet saadaan hallintaan eivätkä ne pääse runsastumaan. PEVISA-ohjelmassa pentujen vanhemmilta vaaditaan rotujärjestön määrittämät terveystutkimukset ennen astutusta. Rotujärjestön yleiskokous päättää ohjelmaan kuulumisesta sekä sen sisällöstä.

6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Tavoitteena landseerien jalostukselle on jalostuspohjan laajentuminen. Rajalliset lonkkakuvausten määrät (PEVISA) heikentävät laajemmin jalostusmateriaalin käyttöä. Jalostukseen tulisi käyttää mahdollisimman monia eri yksilöitä eri sukulinjoista. Ulkomaisen jalostusmateriaalin käyttö tulee jatkossakin olemaan välttämätöntä. Ulkomaista jalostusmateriaalia ei tule kuitenkaan asettaa kotimaiseen nähden etusijalle. Matadorijalostusta tulee välttää ja jälkeläismäärän rajoituksia noudattaa. Sukusiitosasteen pitäminen yhdistelmissä alle 6,25 % viidessä sukupolvessa.

Suomessa landseerien käyttötarkoitukseen seura- ja harrastuskoirana ei ole odotettavissa muutoksia.

Yhdistyksen jalostuksen tavoitteet ovat Kennelliiton yleisen jalostusstrategian päätavoitteiden mukaiset:

1. Perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt yksilöt ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa.
2. Jalostukseen soveltuva koira on rodunomainen sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään eikä sillä ole arkielämää haittaavia vaivoja tai ominaisuuksia.
3. Jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni.
4. Vakavien koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien (aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai jotka muuten rajoittavat koiran normaalia, lajityypillistä elämää) leviäminen estetään. Tällaisen sairauden kohdalla vain kliinisesti tervettä koiraa voidaan käyttää jalostukseen.
5. Jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.
6. Jalostukseen käytetään mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista polveutuvia koiria. Koiran elinikää ei turhaan pitkitetä sen terveyden ja hyvinvoinnin kustannuksella.
7. Jalostuksessa turvataan jokaisen rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Jalostuksen ohjauksessa pitää mahdollistaa aina, että kaikki kri-

teerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun kannasta jää jalostuskäyttöön.

8. Suomen Landseeryhdistys tukee ja tuottaa toimintaa, jolla pyritään tiedon lisäämiseen rodun terveydestä ja sairauksista sekä perinnöllisyydestä.

Käyttäytyminen ja luonne

Käyttäytyminen ja luonne on tavoitteena pitää rodunomaisena. Arkojen ja aggressiivisten koirien määrä rodussa ei saa lisääntyä. Käyttöominaisuuksien ylläpitämiseksi rohkaistaan koirien omistajia osallistumaan vesipelastustoimintaan tavoitteena saada rodun alkuperäiset taipumukset säilymään. Yhdistys järjestää myös luonnetestejä, jonne yhdistyksen jäsenet voivat osallistua alennetulla hinnalla. Luonnetestituloksista yhdistys kerää tietoja koirien luonteista ja ominaisuuksista ja pyrkii tekemään rodun luonteen ihanneprofiilin.

Käyttöominaisuudet

Vesipelastusominaisuuksien säilyttäminen. Landseerin tulee olla sekä rakenteeltaan että luonteeltaan vesipelastustehtäviin soveltuva.

Terveys ja lisääntyminen

Jalostukseen käytettävällä koiralla ei saa olla elämänlaatua selvästi heikentäviä sairauksia tai jatkuvaa lääkitystä.

Ulkomuoto

Ulkomuodon, koon, värityksen jne. pitäminen rotumääritelmän mukaisena, ei ylilyöntejä. Rotumääritelmän mukaisessa ulkomuodossa pääpaino on terveessä ja sopusuhtaisessa rakenteessa, maataavoittavassa ja tasapainoisessa ravissa, sukupuolileimaisessa päässä ja oikeassa värityksessä sekä purennassa.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Jalostukseen käytettävien koirien lonkkaniveldysplasian raja-arvo on C. Mikäli C-lonkkaista koiraa käytetään jalostukseen, on sille käytettävä A- tai B-lonkkaista partneria.

Kyynärniveltä osalta yhdistyksen asettama raja-arvo on 1. Käytettäessä 1-kyynärpäistä koiraa jalostukseen, toisen osapuolen on oltava terve (ED-0).

Rotuyhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävän landseerin tulee olla palkittu vähintään

kahdella laatuarvostelun palkinnolla ”erittäin hyvä” eri tuomareilta, joista vähintään toinen on saatu yli 24 kuukauden iässä. Jalostukseen käytettävälle koiralle hyväksytään näyttelytulosten tilalle myös jalostustarkastuslausunto. Yhdistys harkitsee, miten se jatkossa jalostustarkastaa koiria; käytetäänkö Kennelliiton jalostustarkastusmallia vai yhdistyksen omaa. Harkintaan otetaan myös, voidaanko koira hyväksyä tai hylätä jalostustarkastuksessa. Jalostukseen tulee käyttää vain varmaluonteisia koiria, arat ja vihaiset koirat on ehdottomasti karsittava pois jalostuksesta.

Rotuyhdistys tulee tarkentamaan jalostussuosituksia Kennelliiton jalostusstrategian pohjalta ja täsmentämään mm. synnynnäisen rakenteellisen vian tai heikkouden takia kirurgisesti korjattujen (polvileikkaukset, silmäluomileikkaukset, purenta-/hammasleikkaukset) koirien jalostuksesta pois sulkemista. Näitä kirurgisesti operoituja koiria ei tule käyttää jalostukseen ja ne tulee siirtää EJ-rekisteriin Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukaisesti. Jalostukseen käytettävällä koiralla ei myöskään saa olla sellaisia sairauksia ja vikoja, jotka vaativat säännöllistä tai toistuvaa lääkehoitoa tai erityisruokavaliota, vaan koiran on rakenteensa ja terveytensä puolesta sovellettava jalostukseen ja sillä ei ole sen omaa hyvinvointia alentavia, normaalin liikunnallisen elämän estäviä sairauksia ja vikoja.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Vuodesta 2012 alkaen yhdistys on suositellut, että yhdellä koiralla saa sen elinaikana olla korkeintaan 60 jälkeläistä Suomessa. Koska populaatio on pienentynyt viime vuosina, tulee suositeltavaa jälkeläismäärää lähivuosina pienentää.

Nykyisin Kennelliiton yleinen suositus on, että yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 5 % rodun populaatiossa yhden sukupolven jaksolla syntyneistä pennuista. Urosten jälkeläismäärän tulee jakautua mahdollisimman tasaisesti eri vuosille. Jälkeläismäärää arvioitaessa rodun populaation kokoa tulee tarkastella paitsi kansallisella, myös kansainvälisellä tasolla, erityisesti yksilömäärältään pienissä roduissa.

Landseerien rekisteröintimäärä on ollut vuosina 2010–2014 yhteensä 521 koiraa, jolloin suositusten mukainen raja-arvo 5 % yhden sukupolven ajanjakso (5 vuotta) antaa lukeman 26 jälkeläistä/koira. Maksimijälkeläismäärän raja-arvoa joudutaan tulevaisuudessa mahdollisesti laskemaan, mikäli rodun rekisteröintimäärät lähitulevaisuudessa jäävät alla sadan koiran vuodessa. Vuoden 2011 jälkeen landseerien rekisteröintimäärät eivät ole nousseet yli sa-

dan koiran vuodessa, mitä ne lähes poikkeuksetta ovat vuosien 2000–2011 välillä olleet.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Tavoitteena on, että rotujärjestö tukee luvussa 6.1 esitetyn tavoitteen toteutumista siten, että landseerien rotutyypillinen käyttötarkoitus ja ulkomuoto tulevat yhtälailla huomioiduiksi.

Rodun taipumusten edistämiseksi yhdistyksen vesipelastustoimikunta järjestää kilpailu-, koulutus- ja leiritoimintaa, joka on avointa kaikille rodun harrastajille.

Rotujärjestön tavoitteena on edelleen kartoittaa landseerien terveyttä ja siihen liittyviä riskitekijöi-

tä ja sairauksia yhteistyössä kasvattajien ja rodun harrastajien kanssa myös kansainvälisen yhteistyön kautta. Rotujärjestö pohtii erilaisia keinoja, miten se voisi tukea erilaisia terveystutkimuksia.

Käynnistettävät tehtävät/toimenpiteet:

- 1) Jalostusneuvonta; jalostusneuvonnan tulee tukeutua rotumääritelmään ja tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan.
- 2) Terveys- ja kuolinsyytietojen kerääminen; kerätään tietoa rodun terveydestä sekä kasvat-tajilta että koirien omistajilta.
- 3) Jalostustietojen ylläpito, seuranta ja julkaisu Landseer-lehdessä.
- 4) Jalostuksen tavoiteohjelman noudattaminen ja toteutumisen seuranta.
- 5) Jalostustarkastusten järjestäminen.
- 5) Ulkomuototuomareiden koulutus.
- 6) Vesipelastuskoulutusten, -kokeiden ja -leirin järjestäminen. Tehdään yhteistyötä muiden vesipelastusjärjestöjen kanssa.
- 7) Luonnetestien järjestäminen.
- 6) Pentuvälityksen pitäminen ja rodun tietouden jakaminen kaikille kiinnostuneille.
- 7) Yhteydenpito ulkomaisiin rotua harrastaviin yhdistyksiin ja tarvittaessa myös yksittäisiin kasvattajiin.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

SWOT: Jalostuspohja	
Vahvuudet - sukusiitosprosentti laskenut - tehollinen populaatiokoko nousussa - uudet tuontikoirat	Mahdollisuudet - jalostusmateriaalin tuominen ulkomailta tai keinosiemennys, pakastesperma jo kuolleista koirista - vanhojen jalostukseen käyttämättömien urosten etsiminen ja hyödyntäminen - jalostukseen käytetään mahdollisimman erisukuisia yksilöitä
Heikkoudet - useimmat koirat sukua toisilleen - jalostuspohjan kapea käyttö, koirien PEVISA-tutkimuksia ei tehdä riittävästi - myös osa tuontikoirista sukua toisilleen	Uhat - tuontikoirien taustoista ei välttämättä riittävästi tietoa - tuontikoirien mahdollisesti tuomat perinnölliset sairaudet leviävät nopeasti kannassa
SWOT: luonne	
Vahvuudet - koirien luonnetesti- ja näyttely-/koekäynnit kasvaneet - lisääntyneistä testi-/koekäynneistä saadaan lisää tietoa rodun luonteen kokonaistilasta	Mahdollisuudet - kasvattajat kiinnittävät yhä enemmän huomiota luonteeseen - rodulle on mahdollista koota rotumääritelmän tueksi luonneanalyysi
Heikkoudet - rodun kokonaiskannan luonnearviointi hankalaa, kun rotumääritelmä ei sitä määritä - vaikea arvioida, johtuuko huono luonne perintökijöistä vai epäsovivasta kasvatuksesta	Uhat - nuoria koiria lopetetaan luonteen vuoksi - rotu ei enää sovellu aggressiivisen/aran käytöksen vuoksi alkuperäiseen tehtäväänsä
SWOT: terveys ja rakenne	
Vahvuudet - terverakenteinen rotu - pääosin terve ja jättikokoiseksi pitkäikäinen rotu	Mahdollisuudet - rakenteen säilyttäminen perusterverakenteisena, ei ylilyöntejä rakenteeseen - terveystutkimukset auttavat ennakoimaan rodun terveyttä - kasvattajat testaavat aktiivisesti jalostusmateriaaliaan ja ovat vastuuntuntoisia
Heikkoudet - perinnölliset sairaudet puhkeavat vasta keski-iässä, kun koiria on jo ehditty käyttää jalostukseen - yksittäisiä perinnöllisiä sairauksia nousee esiin silloin tällöin - yksittäistapausten vuoksi jonkin sairauden perinnöllisyyttä rodussa vaikea selvittää	Uhat - perinnöllisten sairauksien leviäminen vaikeuttaa jalostusmateriaalin löytämistä ja pienentää geenipohjaa - kasvattajat valitsevat jalostukseen kirurgisesti ope-roituja koiria, jonka seurauksena tulee lisää terveys- ja rakenneongelmia

Varautuminen ongelmiin

Olemme tunnistanee seuraavat 3 riskiä tärkeimmiksi riskeiksi landseerin jalostuksessa:

Riski	Vaikutus	Todennäköisyys	Ehkäisevät toimenpiteet
Perinnöllisten sairauksien lisääntyminen	Vaikea löytää tervettä jalostusmateriaalia Geenipohja lähtee pienemään Uudet sairaudet leviävät nopeasti	Keskiverto	Kasvattajien ja jalostus-toimikunnan yhteistyö Tiedottaminen Tehokas seuranta ja ennakointi
Luonteiden huononeminen	Nuoria koiria lopetetaan luonteiden vuoksi. Rodun luonteen väärä maine voi karsia ostajia	Pieni	Kasvattajat kiinnittävät yhä enemmän huomiota luonteesiin. Tiedottaminen Luonnetestien luominen rotuun
Näyttö-/käyttölinjan eriytyminen	Vie rodun kauemmas rotumääritelmästä Hajauttaa kannan sekä rakenteen että luonteiden osalta	Pieni	Kasvattajien ja jalostus-toimikunnan yhteistyö Tiedottaminen

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2017	- Vesipelastuskokeiden sekä vesipelastusleirin järjestäminen - Terveys- ja kuolinsyykyselyiden tiedonkeruu - Ulkomuototuomarikoulutus - Jalostustietojen ylläpito, seuranta ja julkaisu Landseer- lehdessä
2018	- Vesipelastuskokeiden sekä vesipelastusleirin järjestäminen - Terveys- ja kuolinsyykyselyiden tiedonkeruu - Ulkomuototuomarikoulutus - Kasvattajapäivät, jalostustarkastus - Luonnetestien järjestäminen - Jalostustietojen ylläpito, seuranta ja julkaisu Landseer-lehdessä.
2019	- Vesipelastuskokeiden sekä vesipelastusleirin järjestäminen - Terveys- ja kuolinsyykyselyiden tiedonkeruu - Ulkomuototuomarikoulutus - Kasvattajapäivät, jalostustarkastus - Luonnetestien järjestäminen - Jalostustietojen ylläpito, seuranta ja julkaisu Landseer- lehdessä.
2020	- Vesipelastuskokeiden sekä vesipelastusleirin järjestäminen - Terveys- ja kuolinsyykyselyiden tiedonkeruu - Ulkomuototuomarikoulutus - Jalostustietojen ylläpito, seuranta ja julkaisu Landseer- lehdessä.
2021	- Vesipelastuskokeiden sekä vesipelastusleirin järjestäminen - Terveys- ja kuolinsyykyselyiden tiedonkeruu - Ulkomuototuomarikoulutus - Kasvattajapäivät, jalostustarkastus - Luonnetestien järjestäminen - Jalostustietojen ylläpito, seuranta ja julkaisu Landseer- lehdessä. - JTO:n päivitys

JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksen seuraaminen

Tavoiteohjelmassa määriteltyjen strategisten toimenpiteiden toteutumisen seurannasta vastaa yhdistyksen hallitus ja sen asettama jalostustoimikunta. JTO:n toteutumiseen liittyvät asiat, kuten mm. rodun viralliset terveystiedot, toteutuneet jalostusyhdistelmät, jalostustiedustelut, jalostustarkastukset, koulutustilaisuudet ja jalostustoimikunnan toimintakertomukset julkaistaan Landseer-lehdessä ja mahdollisuuksien mukaan yhdistyksen internetsivuilla.

Tavoiteohjelmassa asetettujen päämäärien saavuttamista mitataan JTO:ssa määritettyjen mittareiden avulla laatimalla tilastoja jalostukseen liittyvistä strategioista ja analysoimalla niitä esim. jalostustoimikunnan toimintakertomuksissa vuosittain.

7. Lähteet

Boudreaux Mary K., Dr. DVM, PhD, Auburnin yliopisto, Alabama, USA; artikkelit landseerien veritaudista, Landseer Trombopathia.

Eri ulkomaalaisten (Saksa DLC ja VLD, Hollanti NLK) Landseeryhdistysten nettisivut; lainattu 29.2.2010.

Dogsports-online.com.

Grigoleit, Hartmut; suullinen tiedonanto 2007.

Klok, Marion & Nygård, Taina & Haapaniemi, Elina: Landseerin rotumääritelmän tulkinta, 2001.

Landseer-lehdet 1985 – 2009, Suomen Landseeryhdistys ry.

Lappalainen, Anu 2008: Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö. Suomen Kennelliitto. Internet-lähde: <http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/lonkkanivel.htm>, lainattu 29.1.2010.

Lappalainen, Anu 2008: Kyynärnivelen kasvuhäiriöt. Suomen Kennelliitto. Internet-lähde: <http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/Kyynarnivel.htm>, lainattu 29.1.2010.

Menna, Nina 2008: Koiran epilepsia. Suomen Kennelliitto. Internet-lähde: <http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/epilepsia.htm>, lainattu 29.1.2010.

Mäki, Katariina & Ekman, Tarja: Terveempien koirarotujen puolesta – sukusiitosdepressiota ja matadorijalostusta vastaan. Internet-lähde: <http://www.koiranjalostus.fi/seminaariartikkeli.htm>, lainattu 29.1.2010.

Nummiola, Jussi; suullinen tiedonanto 1999.

Nygård, Taina; suullinen tiedonanto 1999.

Ruotsin MH-tietokanta. Internet-lähde: <http://www.genetica.se>, lainattu 29.2.2010.

Suomen Kennelliiton KoiraNet-jalostustietokanta. Internet-lähde: <http://jalostus.kennelliitto.fi/fi>, lainattu helmikuussa 2010.

Suomen Landseeryhdistyksen julkaisemat Vuosikirjat.

Suomen Landseeryhdistyksen 20-vuotisjuhlakirja; 2002.

Wickholm Birgitta: Koiran sairaudet.

<http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>

<http://www.kennelliitto.fi/tehollinen-populaatio-koko>